

VEĽKÝ KÝR NÁMESTIE

Krajinno architektonická štúdia
Námestia svätého Jána Nepomuckého v obci Veľký Kýr

Ústav krajinnej architektúry FZKI
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
2021

OBNOVA NÁMESTIA SVÄTÉHO JÁNA NEPOMUCKÉHO VO VEĽKOM KÝRE

KRAJINNO-ARCHITEKTONICKÁ ŠTÚDIA NÁMESTIA V OBCI VEĽKÝ KÝR

STUPEŇ PROJEKTOVEJ DOKUMENTÁCIE // KRAJINNO-ARCHITEKTONICKÁ ŠTÚDIA

ZADÁVATEL: OBEC VEĽKÝ KÝR

SÍDLO: Námestie Svätého Jána 1, 941 07 Veľký Kýr

ZASTÚPENÁ: Ing. Judita Valašková, starostka obce

IČO: 00309109

OBJEDNÁVKA ZO DŇA:

ZHOTOVITEĽ: SPU V NITRE

SÍDLO: Trieda Andreja Hlinku 2, 949 76 Nitra

ZASTÚPENÁ: doc. Ing. Klaudia Halászová, PhD., rektorka

IČO: 00 397 482

PLNENÍM ZO D POVERENÁ: Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva,
Ústav krajinnej architektúry

ZODPOVEDNÝ RIEŠITEĽ: doc. Ing. Attila Tóth, PhD.

VEDÚCI AUTORSKÉHO KOLEKTÍVU, ZOSTAVOVATEĽ: doc. Ing. Attila Tóth, PhD.

AUTORSKÝ KOLEKTÍV: doc. Ing. Attila Tóth, PhD.

Bc. Katarína Kalužayová

Bc. Ivetta Kojdová

Bc. Anna Kulperová

Bc. Silvia Smoláriková

Bc. Denisa Smutníková

Bc. Andrea Varga

Bc. Tímea Žolobaničová

doc. Ing. Ľuboš Moravčík, PhD.

Ing. arch. Ivan Čitáry, PhD.

PREDMET // Ateliéry tvorby vyhradenej zelene LS 2020/2021

VYUČUJÚCI: doc. Ing. Attila Tóth, PhD.

RECENZENTI: prof. Ing. Ľubica Feriancová, PhD.

Ing. Martina Verešová, PhD.

DIZAJN TITULNEJ STRANY: Bc. Anna Kulperová

GRAFICKÁ REDAKTORKA: Bc. Anna Kulperová

LETECKÉ SNÍMKY: Doc. Ing. Ľuboš Moravčík, PhD.

Táto odborná monografia je výstupom medzinárodného projektu **ERASMUS+ 2020 - 1 - SK01 - KA203 - 078379 Learning Landscapes;**

národných vzdelávacích projektov **KEGA 003SPU-4/2020 ZEL:IN:KA** - Integrácia ZELenej INFraštruktúry do Krajinnej Architektúry; **KEGA 011SPU-4/2019** Zelená infraštruktúra urbanizovaného prostredia - nové prístupy v tvorbe s ohľadom na adaptačné opatrenia na zmenu klímy Kultúrne-edukačnej grantovej agentúry (KEGA) Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky;

vedecko-výskumného projektu **GA-SPU 37/2019** Grantovej agentúry SPU v Nitre zameraného na plánovanie a implementáciu zelenej infraštruktúry;

a projektu Erasmus +.

© **Vydala Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre v roku 2022**

Prvé vydanie

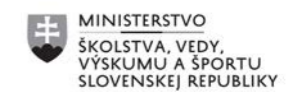
Nitra, 2021

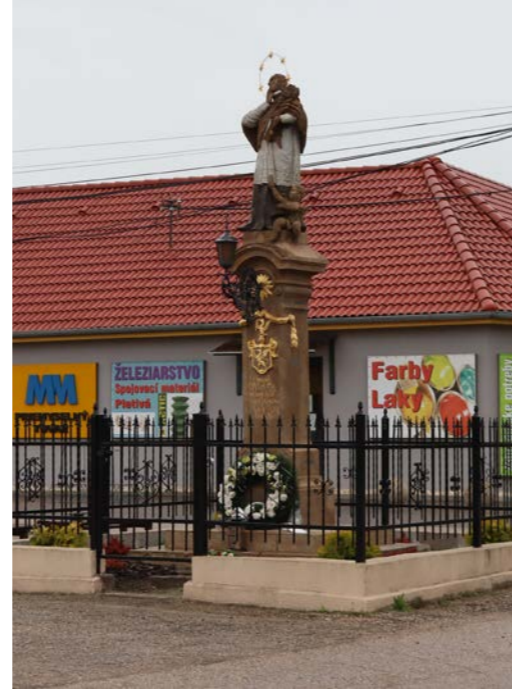
Počet strán: 114

AH-VH:

ISBN

DOI:

OBSAH

Krajinno architektonická štúdiá

Námestia sv. Jána Nepomuckého vo Veľkom Kýre

09 // ANALYTICKÁ ČASŤ

10 // Veľký Kýr

14 // História

20 // Súčasný stav

24 // Urbanizmus

28 // Doprava

32 // Architektúra námestia

36 // Kompozícia

47 // NÁVRHOVÁ ČASŤ

49 // NÁVRHOVÉ RIEŠENIE 1

autorka návrhu: Bc. Iveta Kojdová

65 // NÁVRHOVÉ RIEŠENIE 2

autorka návrhu: Bc. Silvia Smoláriková

79 // NÁVRHOVÉ RIEŠENIE 3

autorka návrhu: Bc. Anna Kulperová

95 // NÁVRHOVÉ RIEŠENIE 4

autorka návrhu: Bc. Andrea Varga

// PŘEDSLOV

Aj keď Slovensko vďaka viac ako 50% „obsadeniu“ územia poľnohospodárskou pôdou viažucou sa na vidiecky priestor je vidieckou krajinou, a jej súčasťou je takmer 2750 vidieckych sídiel, nemôžeme byť spokojní so vzhľadom ani krajiny ani dedín v nej. Sme vo fáze, kedy nás isté chyby minulosti dobehli. Aj preto „múdri“ starostovia a starostky hľadajú a vítajú možnosti premien tých „svojich“ priestranstiev, nad ktorými sa podpísala neúcta k historickým hodnotám, podcenenie „génia loci“ či živelnosť a neodbornosť výsadiieb, o absencii starostlivosti o ne ani nehovoriac. Nebolo tomu inak ani vo Veľkom Kýre.

Výstup ateliérovej práce študentiek pod vedením pedagógov dokumentuje, aké je dôležité poznať históriu, zvyky a tradície, posúdiť dôležité atribúty v území či komunikovať s predstaviteľmi obce o programe priestoru, na ktorom im záleží. Potom, na základe takéhoto postupu, môžu vzniknúť študentské návrhy, z ktorých ten „víťazný“, pre obec najoptimálnejší, má šancu byť aj zhmotnený. V každom prípade také nové riešenie, ktoré vzniká pod odborným vedením pedagóga - krajinára, je kompozične v poriadku, zabezpečuje zdravšie, kultúrnejšie a bezpečné prostredie. To má ambíciu zvýšiť jeho návštevnosť, osvojenie obyvateľmi či prilákanie turistov. Potom takáto náprava „chýb“ minulosti je opodstatnená a prínosná.

Proces premeny priestoru na kultúrny bod stretávania sa ľudí a trávenia času v ňom je „parketou“ pre vzdelaných odborníkov v oblasti tvorby krajiny. Študenti Krajinej architektúry sú vedení k tomu, aby citlivo prístupovali ku každému zverenému priestoru, posúdili ho, porozumeli mu a pre jeho zmysluplné sfunkčnenie uplatnili správne kompozičné princípy. V kontexte nastúpenej klimatickej zmeny posúdili opodstatnenosť optimálneho sortimentu vegetačných prvkov, vodných prvkov a malej architektúry.

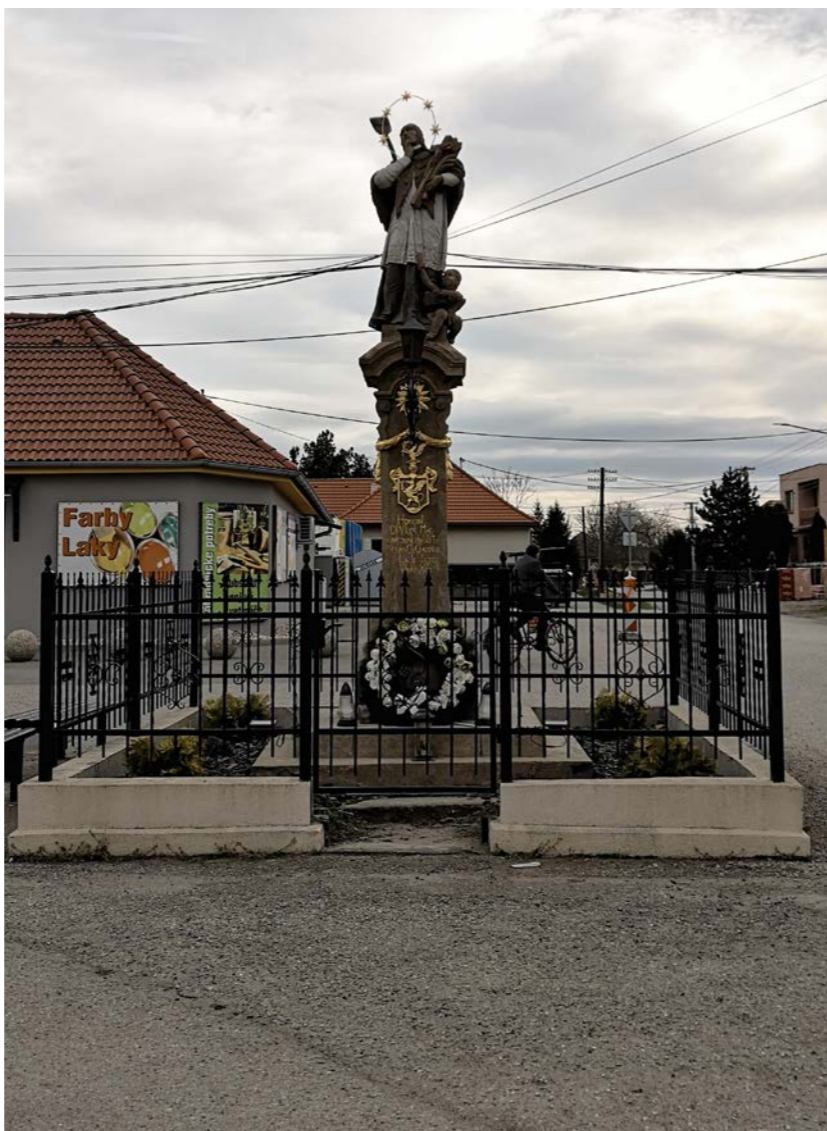
Študijný program Krajinná a záhradná architektúra na FZKI SPU v Nitre je akreditovaný tiež medzinárodnou federáciou krajinných architektov IFLA (*International Federation of Landscape Architects*) a prostredníctvom svojho zástupcu participuje v európskom spoločenstve škôl krajnotvorby ECLAS (*European Council of Landscape Architecture*

Schools). Tieto získané oprávnenia sú pre nás významnými a dôležitými záväzkami, ktoré prostredníctvom ateliérovej tvorby sú súčasťou modernej výučby otvorených, bezpečných, zdravých a kultúrnych priestranstiev v našich obciach.

Krajinnno-architektonická štúdia Námestia Sv. Jána Nepomuckého v obci Veľký Kýr je toho pozitívnym príkladom.

prof. Ing. Ľubica Feriancová, PhD.

garantka študijného programu Krajinná a záhradná architektúra

// ÚVOD

Veľký Kýr čelí výzve obnoviť svoje námestie a premeniť ho na udržateľný, funkčný a estetický vidiecky verejný priestor. Táto obnova musí reflektovať medzinárodné ciele udržateľného rozvoja a reagovať na klimatickú zmenu prírode blízkymi riešeniami a prvkami zelenej infraštruktúry. Významným záväzkom je identifikovať kultúrno-historický odkaz a lokálnu identitu miesta. Hlavnou architektonickou a kompozičnou dominantou námestia je katolícky kostol s významnou historickou hodnotou, ktorý sa vizuálne snúbi s kompozične ťažiskovo umiestnenou sochou svätého Jána Nepomuckého. Dôležitou úlohou obnovy je spojiť verejné priestory námestia s okolitými vyhradenými priestormi významných objektov občianskej vybavenosti, a to najmä obecného úradu a dvoch kultúrnych domov. Veľkou prírodnou hodnotou námestia je priestorovo-kompozičná väzba na vodný tok a sprievodnú zeleň zdobenú starými pagašťanmi, ktoré poskytujú želaný kontakt s prírodou a pozitívny zážitok z nej. Ambíciou obnovy je jasne definovať priestor námestia, vymedziť jeho funkčné plochy a efektívne usporiadať dopravné riešenie. Námestie volá po premene z dominantného dopravného koridoru na multifunkčný verejný priestor pre ľudí, s pobytovou kvalitou v príjemnom prostredí. Nové funkčné usporiadanie námestia je dôležitým predpokladom pre výraznú redukciu spevnených nepriepustných povrchov a ich nahradenie priepustnými povrchmi, vrátane plôch a prvkov verejnej zelene a prvkov zelenej infraštruktúry.

Študentky krajinej a záhradnej architektúry Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre spracovali v období 2021-2022 štyri variantné riešenia námestia vo Veľkom Kýri. Svoje návrhy postavili na dôkladnej analýze riešeného územia, jeho historického vývoja, urbanizmu, dopravy, architektúry, priestorovej kompozície, stavebných zmien, funkčného využitia, povrchov a iných aspektov. Variantné riešenie 1 počítá s vytvorením promenádneho priestoru medzi kostolom a sochou svätého Jána a funkčne prepája priestor námestia s nábrevím Malej Nitry. Variantné riešenie 2 vytvára súvislý verejný priestor pred novým kultúrnym domom, ktoré integruje aj sochu svätého Jána. Riečku užívateľom sprístupňuje terénnym sedením na brehu. Variantné riešenie 3 zahŕňa promenádu pozdĺž vodného toku a sedenie pri vode. Pre podujatia v exteriéri uvažuje s vytvorením zázemia za starým kultúrnym domom.

Parkovisko pred supermarketom premieňa na malé vidiecke trhovisko s vodným prvkom. Os vedľajšej ulice kompozične predlžuje až po riečku. Toto riešenie uvažuje s vytvorením väčšieho záchytného parkoviska za novým kultúrnym domom, ktoré odbremení priestor námestia od statickej dopravy. Sochu svätého Jána integruje do pešieho priestoru. Variantné riešenie 4 prichádza s odvážnejším riešením dopravy. Do prostredia námestia umiestňuje dva menšie kruhové objazdy, ktoré organizujú dopravu a vytvárajú priestor pre umiestnenie historickej sochy a pamätného kameňa. Všetky štyri návrhové riešenia majú ambíciu pomôcť obci pri hľadaní nového riešenia pre námestie. Verím, že návrhy študentiek samosprávu obce inšpirujú a podnietia k aktívnej diskusii o budúcnosti námestia.

doc. Ing. Ľubica Tóth, PhD.

Vedúci Ústavu krajinej architektúry

FZKI SPU v Nitre

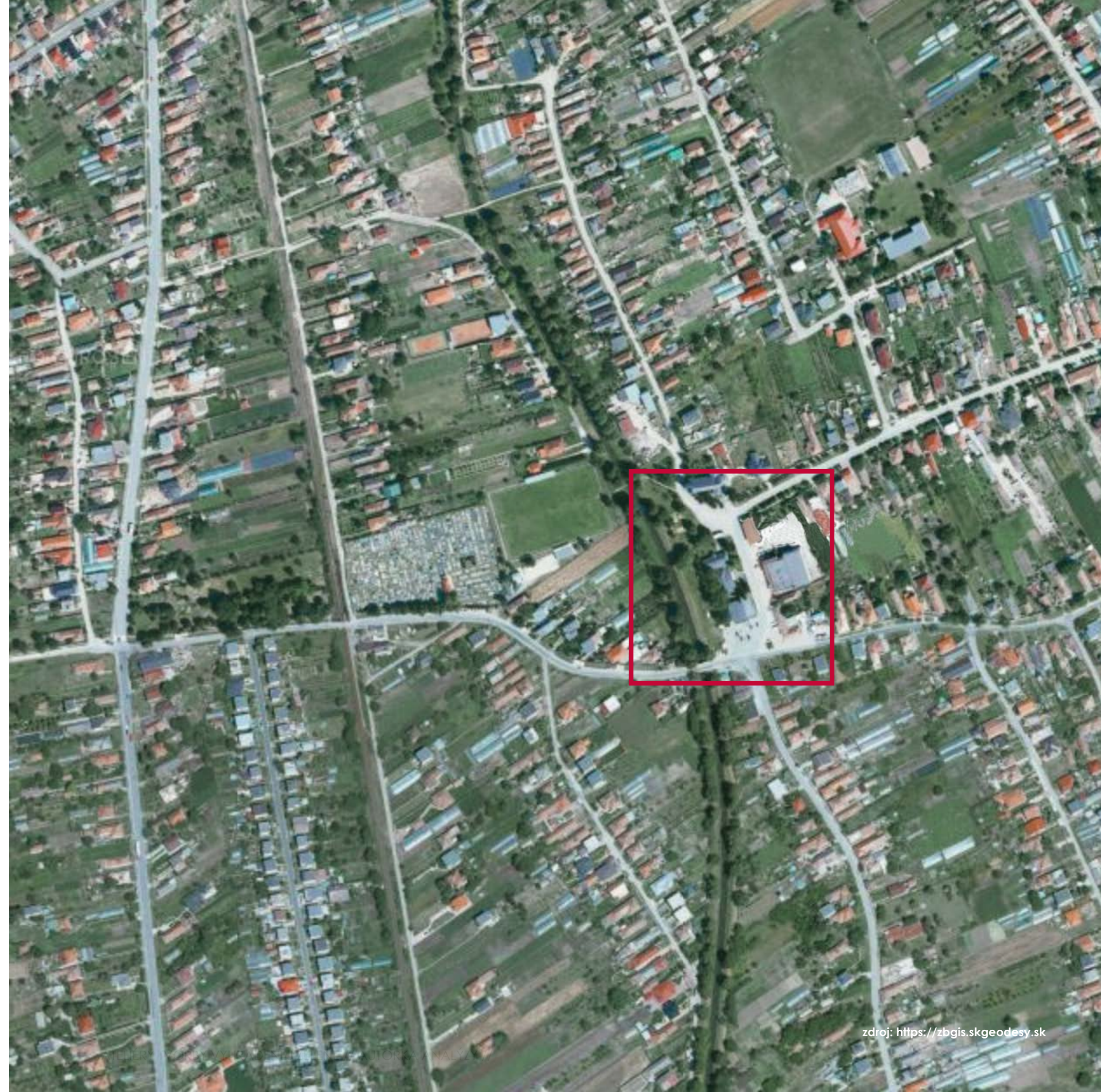
// ANALYTICKÁ ČASŤ

// VEĽKÝ KÝR

Obec Veľký Kýr leží na Podunajskej nížine, na brehoch starého koryta rieky Nítry, s rozlohou 2 363 ha a počtom obyvateľov 2 970 (k 31.12. 2020). Z archeologických nálezov je známe, že lokalita obce bola obývaná už dobe kamennej. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z listiny kráľa Kolomana z roku 1113 ako Ker. Toto pomenovanie má zrejme pôvod v názve jedného zo 7 legendárnych staromaďarských kmeňov - Kér. V 1. storočí nášho letopočtu na území obce postavili Rimania strážnu vežu (castellum), v ktorej sa v neskorších dobách usídlili Avari a po nich Slovania, keďže územím viedla Jantárová cesta. Od roku 1349 obec patrila ostrihomskému arcibiskupstvu, ktoré ju zemianskym rodinám prenajímalo do 16. storočia. Prvý kostol bol v obci postavený na prelome 10. a 11. storočia a pomenovaný bol po svätom Clementovi. Zničený bol počas vpádu Tatárov. Obec bola poznačená vojnami, nakoľko rôzne vojská často rabovali a podpálili dedinu. V roku 1663 Turci okrem dobytia Nítry a Nových Zámkov okupovali aj Veľký Kýr, až do roku 1685. V tomto období dochádza k pustošeniu, ale aj vyludneniu dediny. Obec zažíva svoj najväčší rozmach na začiatku 17. storočia - Veľký Kýr bol mestečkom a získal tak privilégium usporiadania výročných trhov.

Obec bola niekoľkokrát premenovaná. V roku 1942 spojením Veľkého a Malého Kýru vzniká Nitrianský Kýr. V roku 1948 bola obec premenovaná na Milanovce. Svoj súčasný názov, Veľký Kýr, nesie až od roku 1992. V obci sa nachádza rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža pochádzajúci zo 14. storočia, prestavaný v r. 1768 v barokovom štýle, kaplnka Najsvätejšej Trojice z r. 1793 a ďalšie sakrálne pamiatky. Rozmanitý kultúrny a spoločenský život v obci zabezpečujú miestne kultúrne stredisko a rôzne spoločenské kluby. K rekreačným zónam obce patrí rad vínnych pivníc známy ako Čerdaút, ktorý je spojený s každoročne usporadúvanými podujatiami (Obec Veľký Kýr, 2021).

~~Nagy-Kér~~
Nyitranagykér

Nyitranagykér
~~Nagy-Kér~~

Túlát

Túlát

Stavebný vývoj obce naprieč storočiami môžeme sledovať na historických vojenských mapách. Na zobrazení I. vojenského mapovania z roku 1782/85 je znázornená historicky najstaršia časť sídla, ktorá pozostáva z uličnej zástavby hlavnej ulice vedúcej v smere S - J a vedľajšej ulice v smere Z - V. Historické jadro sídla sa rozprestiera na ľavom brehu vodného toku Malá Nitra, východne od rieky. Pozdĺž pravého brehu vodného toku viedla hradská cesta, a východne od obce sa rozprestierali vinice s drobnými stavebnými objektmi, pravdepodobne hajlochmi. Mapa zachytáva viaceré dodnes zachované objekty ako most pri hlavnej ceste na dnešnom námestí sv. Jána alebo rímskokatolícky kostol, ktorý bol v tej dobe jedinou architektonickou dominantou námestia. Priestor dnešného námestia predstavovala otvorená nezastavaná plocha medzi kostolom a križovatkou. Charakter sídla sa výrazne zmenil v 19. storočí, kedy postupne pribudla zástavba pozdĺž hlavnej cesty, so zachovaním pozdĺžneho pôdorysného tvaru obecnej zástavby. Organické centrum naďalej predstavuje otvorená plocha v okolí križovatky hlavnej a vedľajšej cesty pri kostole, dnešné Námestie svätého Jána. Tento centrálny priestor sa prirodzene vyformoval v blízkosti kostola a už na starších historických mapách je čitateľná jeho fažisková pozícia v rámci urbanizmu obce. Vybudovanie železnice na trase Nové Zámky - Nitra v 19. storočí bolo impulzom pre zmeny v urbanistickom vývoji obce a časť zástavby sa začala koncom 19. a počas 20. storočia formovať aj západne od železničnej trate. Rozširovanie zástavby obce vyústilo do organického napojenia na zastavané územie susednej obce Malý Kýr a následne ich formálneho zlúčenia v roku 1942.

K výraznej premene námestia došlo v medzivojnovom a povojnovom období. V 30. rokoch 20. storočia do priestoru námestia pribudli nové architektonické objekty - kultúrny dom a obecná škola. V priebehu 20. storočia sa postupne vyformovala priestorová štruktúra do dnešnej podoby námestia, pričom novovybudované objekty vymedzili plochu námestia. Do konca 20. storočia sa priestor uzatvára okolo hlavnej cesty a línia zástavby ju paralelne kopíruje. Významným momentom tohto vývoja je aj výstavba nového kultúrneho domu v roku 1980, ktorý je situovaný oproti starému kultúrnemu domu, s ktorým kontrastuje svojou hmotou aj štýlom.

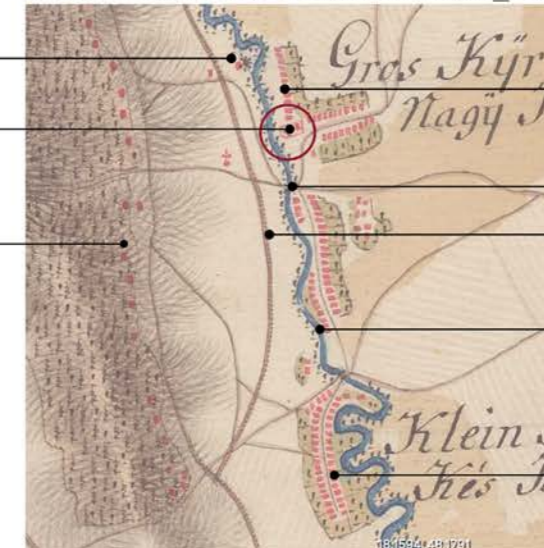

Róm. kat. templom a kultúrny dom

Pohľad na katolícky kostol a kultúrny dom

zdroj: <https://www.d.r.b.nth.com/hu/gyors.rveres/333/k.tegori.k-Kepesl.pok/Felvidek-1000007/Nyitr.n.gyker-N.gyker-Velky-Kyr-Rom.i-k.tolikus-templom-.kulturh.zz.l-Nyitr.-folyo-Pleb-II1862864/>

I. VOJENSKÉ MAPOVANIE 1782_85

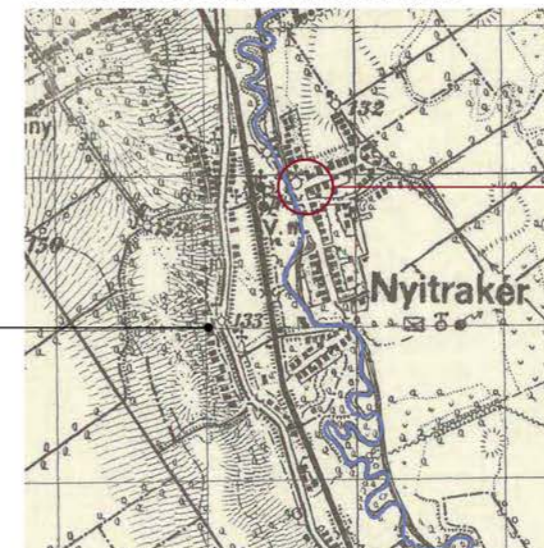
- mlyn
- kostol
- vinice s drobnými stavbami
- uličná zástavba
- most
- hradská cesta
- Malá Nitra
- Malý Kýr

II. VOJENSKÉ MAPOVANIE 1819_69

- socha sv. Jána Nepomuckého
- železnica
- hlavná cesta

VOJENSKÉ MAPOVANIE 1941

- nová zástavba

nám. Sv. Jána priestor sa uzatvára a formuje novou výstavbou

zdroj: <https://maps.arcanum.com/>

zdroj: <https://maps.arcanum.com/en/>

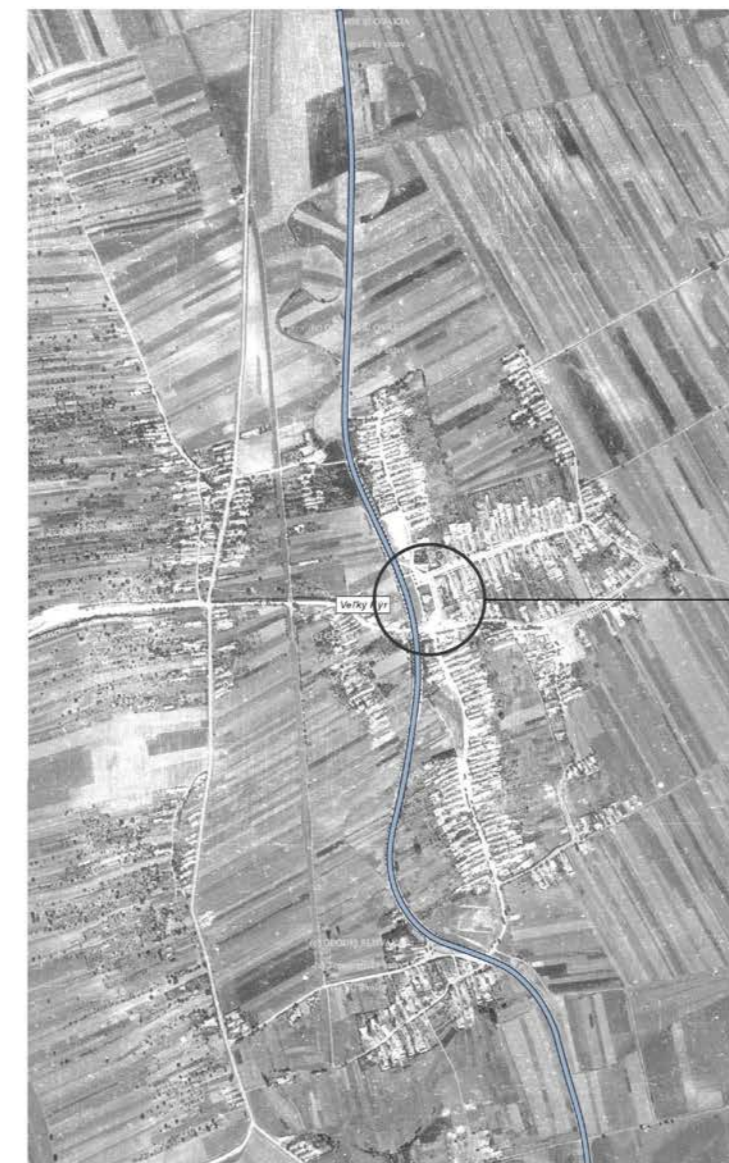
Výrazný zásah do sídelnej krajiny obce Veľký Kýr predstavuje vodný tok rieky Malá Nitra, ktorý je pravým bočným ramenom rieky Nitry, odpája sa v časti mesta Nitra - Dolné Krškany a opäť sa spája v časti mesta Šurany - Nitriansky Hrádok. Tento vodný tok má v krajine čiastočne meandrujúci charakter, na území sídla bol regulovaný v polovici 20. storočia, čo sa prejavilo na jeho forme: má relatívne strmé brehy a je spevnený betónovými tvárnicami.

Regulácia rieky Nitry sa uskutočnila po roku 1928. Posledné úpravy vodného toku sa uskutočnili v 50tych rokoch minulého storočia.

V súčasnosti tvorí sprievodnú zeleň Malej Nitry výsadba pagaštana konského *Aesculus hippocastanum* L. a rieka poskytuje v priamej priestorovej nadväznosti na námestie prírodný moment v centre obce (požičaná krajina). Vodný tok a jeho okolie je síce vo vlastníctve Slovenského vodohospodárskeho podniku, avšak z hľadiska priestorového vnímania je neoddeliteľnou súčasťou námestia, ktorému poskytuje zelenú kulisu.

Práve cez rieku sa vstupuje na námestie, tento moment považujeme za významný pre podobu centra obce. Priestor v okolí vodného toku má výrazný charakter a má veľký potenciál rekreačného využitia.

HISTORICKÁ ORTOFOTOMAPA 1950

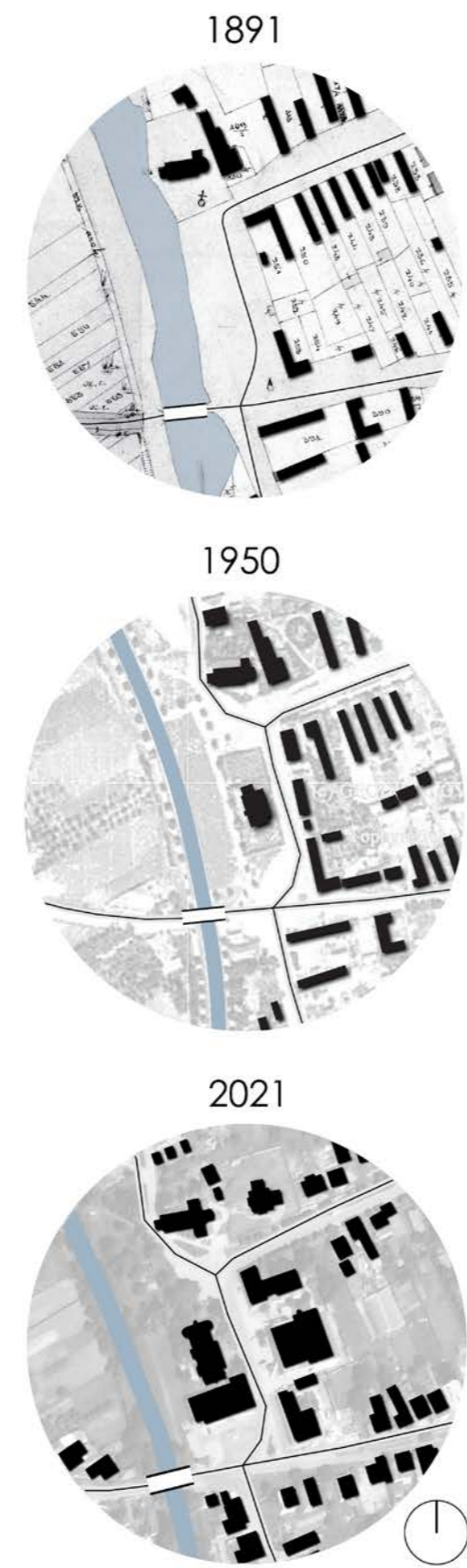

zdroj: <https://mapy.tuzvo.sk>

PODOBA MALEJ NITRY V BLÍZKOSTI NÁMESTIA SV. JÁNA V ROKU 1993

zdroj: <https://www.vtedy.sk/regulacia-rieka-nitra-zitava>

// SÚČASNÝ STAV

Z hľadiska funkčného využitia územia prevláda v obci individuálna bytová výstavba (IBV) s ojedinelými sa vyskytujúcimi prvkami komplexnej bytovej výstavby (KBV) s prídruženými zastavanými plochami, nádvorami a záhradami. Výraznú časť zastavaného územia predstavuje areál poľnohospodárskeho družstva.

Riešeným územím je Námestie svätého Jána, v okolí ktorého je sústredená ťažisková občianska vybavenosť obce.

Riešené územie je centrom spoločenského života obce. Lemujú ho hlavné prvky občianskej vybavenosti obce, a to r. k. kostol, fara, obecný úrad, starý a nový kultúrny dom, nákupné stredisko a potraviny. Priestor zo západnej strany ohraničuje Malá Nitra.

Riešené územie môžeme rozdeliť na námestie a parkovú časť. Námestie tvoria prevažne veľké súvislé spevnené plochy s betónovým povrchom, rôznymi typmi zámkovej dlažby a štrkom.

Parkovacie plochy sú umiestnené na námestí, konkrétne pred budovou potravín a pred novým kultúrnym domom. Je tu k dispozícii približne 55 parkovacích miest. Vedľa starého kultúrneho domu sa nachádza autobusová zastávka Námestie sv. Štefana. Priestor je ďalej vybavený prvkami mobiliáru, a to lavičkami, stojanmi na bicykle, odpadkovými košmi, informačnými tabuľami a lampami. Na riešenom území je značne badateľný vizuálny smog tvorený reklamnými plochami na fasádach budov.

Parková časť je tvorená trávnatým porastom s drevinovou výsadbou. V severnej časti ju pretína chodník prepájajúci námestie s futbalovým ihriskom situovaným na západnej strane rieky. Chodník lemujú nedávno osadené drevené lavičky a letníčkové záhony. Okrem hlavného chodníka sú v parkovej časti aj vyšliapané chodničky križujúce územie v smere od potravín k lávke pri futbalovom ihrisku. Centrálnym prvkom parkovej časti je oplotené detské ihrisko. Pri ihrisku sa nachádza socha sv. Štefana. Okrem tejto sochy sa v rámci riešeného územia nachádza aj socha sv. Klementa pred budovou fary, socha Krista, misijný kríž

a červený mramorový kríž z roku 1898 v areáli rímskokatolíckeho kostola Povýšenia sv. Kríža, socha sv. Jána Nepomuckého umiestnená v strede Námestia sv. Jána a pamätný kameň s erbom obce pri západnom vstupe na námestie. Pamätný kameň dopĺňajú lavičky s betónovým základom, ktoré sú však nefunkčné a nevhodne umiestnené.

Súčasnú umiestnenie pamätného kameňa so sedením vedľa hlavnej cesty.

(Tóth, 2021)

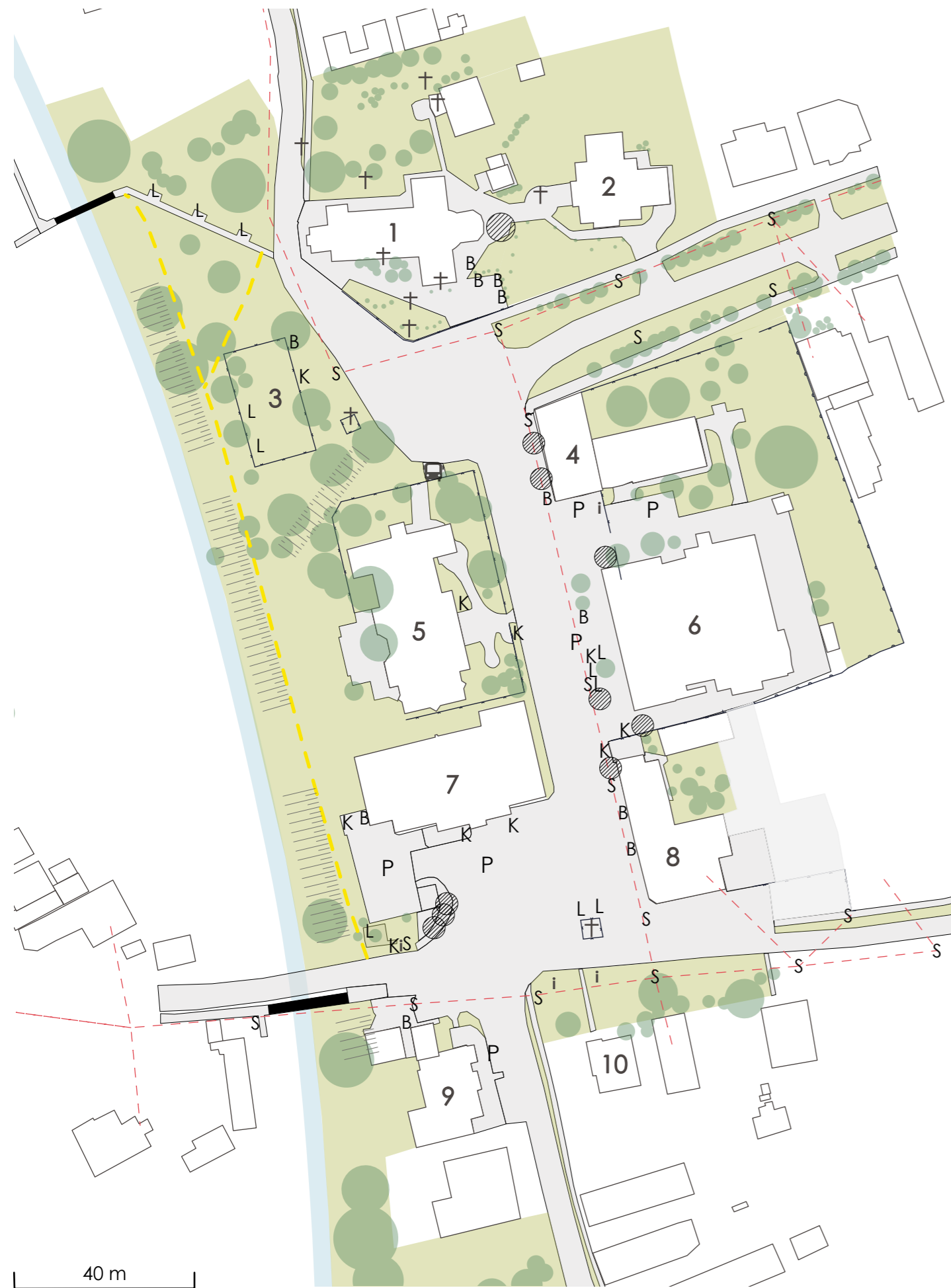
Pohľad na rozsiahle spevnené plochy Námestia sv. Jána Nepomuckého od Malej Nitry.

(Tóth, 2021)

Predimenzované spevnené plochy medzi kultúrnymi domami.

(Tóth, 2021)

- 1 KOSTOL POVÝŠENIA SV. KRÍŽA
- 2 FARA
- 3 IHRISKO
- 4 OBECNÝ ÚRAD
- 5 STARÝ DOM KULTÚRY
- 6 NOVÝ DOM KULTÚRY
- 7 POTRAVINY
- 8 OBCHODNÝ DOM
- 9 ZMRZLINÁREŇ
- 10 UBYTOVANIE
- AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA
- RIEKA MALÁ NITRA
- BUDOVOY
- LÁVKY
- ELEKTRICKÉ VEDENIE
- VÝŠLAPANÉ CHODNÍČKY
- OPLOTENIE
- PARKOVISKO
- DROBNÝ SAKRÁLNY OBJEKT
- LAVIČKA
- STĹP NADZEMNÉHO VEDENIA
- ODPADKOVÝ KÔŠ
- STOJAN NA BICYKLE
- MOBILNÁ ZELEŇ
- DREVINY
- SVAH

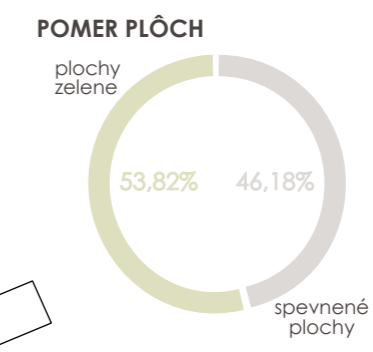

LEGENDA

- budovy
- spevnené plochy
- plochy zelene
- oplotenie

POUŽITÉ MATERIÁLY

ŠTRUKTÚRA SÍDLA

Stredobodom sídelnej zástavby obce Veľký Kýr je rímskokatolícky kostol Povýšenia svätého Kríža v zo 14. storočia, ktorý bol neskôr prestavaný v barokovom slohu, na ktorý nadväzuje urbanistická zástavba uličného typu, v smere sever-juhovýchod a v smere juhozápad - severovýchod. Sú to hlavné urbanistické osi. Ťažiskom urbanizmu je kostol, ktorý je zároveň architektonickou dominantou sídla, viditeľnou z veľkej vzdialenosti. Pôvodná urbanistická štruktúra sídla sa ďalej rozrastala v 19. a 20. storočí ako pokračovanie historickej zástavby, uličných priestorov a zástavba sa objavuje už aj pri štátnej ceste 1/64 pozdĺž oboch strán. V polovici 20. storočia urbanistickú štruktúru sídla výrazne ovplyvnilo poľnohospodárske družstvo, ktoré bolo postavené na juhu sídelného celku a od druhej polovice 20. storočia po súčasnosť sa obec prieběžne rozrastala, pribudla zástavba pozdĺž hlavnej cesty 1/64 ťažiskovo smerom na Nové Zámky a pribudol pravidelný uličný priestor so zástavbou rodinných domov, ktorý je rovnobežný so železničnou traťou a nachádza sa medzi železničnou traťou a cestou prvej triedy. Na základe historických podkladov z 18. a 19. storočia sa historická urbanistická štruktúra výrazne nemenila. K najvýraznejšej zmene došlo do 1. polovice 20. storočia, kedy sa obec výrazne rozrástla a presiahla aj na opačnú stranu rieky a vo fragmentoch sa rozvíjala aj pozdĺž hlavnej cesty a od druhej polovice 20. storočia až po súčasnosť dochádzalo k ďalšej zástavbe, ktorú môžeme charakterizovať zástavbou pozdĺž hlavnej cesty ale aj napr. Budovateľská ulica, ktorá je charakteristická pre urbanizmus 20. storočia. Na základe územného plánu je možné predpokladať ďalšiu zástavbu, ktorá sa sústreďuje v južnej časti a popri hlavnej ceste. Sú plánované nové ulice, pričom plánovaný urbanistický rozvoj sídla počíta so zahusťovaním súčasnej štruktúry a nie s jej rozrastaním. Historický základ sídla z 18.-19.st. a najmä 20. storočie malo charakter urbanizmu expanzívneho - obec sa rozrastala pozdĺž hlavnej cesty, ale aj v rámci sídla a dochádzalo k priestorovému prepojeniu medzi historickým jadrom obce a hlavnou cestou. Došlo k zaplneniu nezastavaného priestoru. V súčasnosti má rozrastanie hlavne denzifikačný charakter - zahusťuje sa to, čo je nezastavané v rámci sídla.

SÍDELNÁ A KRAJINNÁ ZELEŇ

Z hľadiska krajinej štruktúry tvorí prevažnú väčšinu katastra orná pôda. Krajina má rovinatý až pahorkatinný charakter. Dotvára obraz riešeného sídla. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy v katastri obce (t.j. orná pôda, vinice, záhrady, trvalé trávne porasty) je 2 106,9615 ha (21 069 615 m²); čo tvorí až 89,1% z celkovej rozlohy katastra. Obraz sídla dotvárajú aj vinohrady, ktoré sa nachádzajú západne od sídelného útvaru. Z hľadiska krajinej zelene majú lesné porasty menšie zastúpenie (iba 0,63%). Celková výmera lesnej pôdy v katastri obce je 14,9896 ha (149 896 m²). V rámci sídla sú významnejšie plochy verejnej zelene, napríklad sprievodná zeleň vodného toku Malá Nitra. Ucelenejšie plochy verejnej zelene môžeme nájsť pri ulici Apátska, ktorá križuje Malú Nitru. Jedná sa o rozsiahlejší parkový priestor. Prevládajúcim typom bývania je IBV, veľké zastúpenie má v obci súkromná zeleň v podobe okrasných a úžitkových záhrad pri rodinných domoch.

Pohľad na Námestie sv. Jána Nepomuckého zo Staničnej ulice. (Tóth, 2021)

Pohľad z mosta na park a Malú Nitru, v pozadí Kostol Povýšenia sv. Kríža. (Tóth, 2021)

Obec Veľký Kýr je z hľadiska dopravného napojenia dobre situovaná. Nachádza sa v blízkosti krajského mesta Nitra a okresných miest Nové Zámky a Šaľa. Celým katastrálnym územím obce v smere sever - juh prechádza železničná trať Nitra - Nové Zámky, v rámci ktorej je v severnej časti obce situovaná vlaková stanica bez výpravcu - zastávka. Susedné železničné stanice na trase sa nachádzajú v Branči a Komjaticiach.

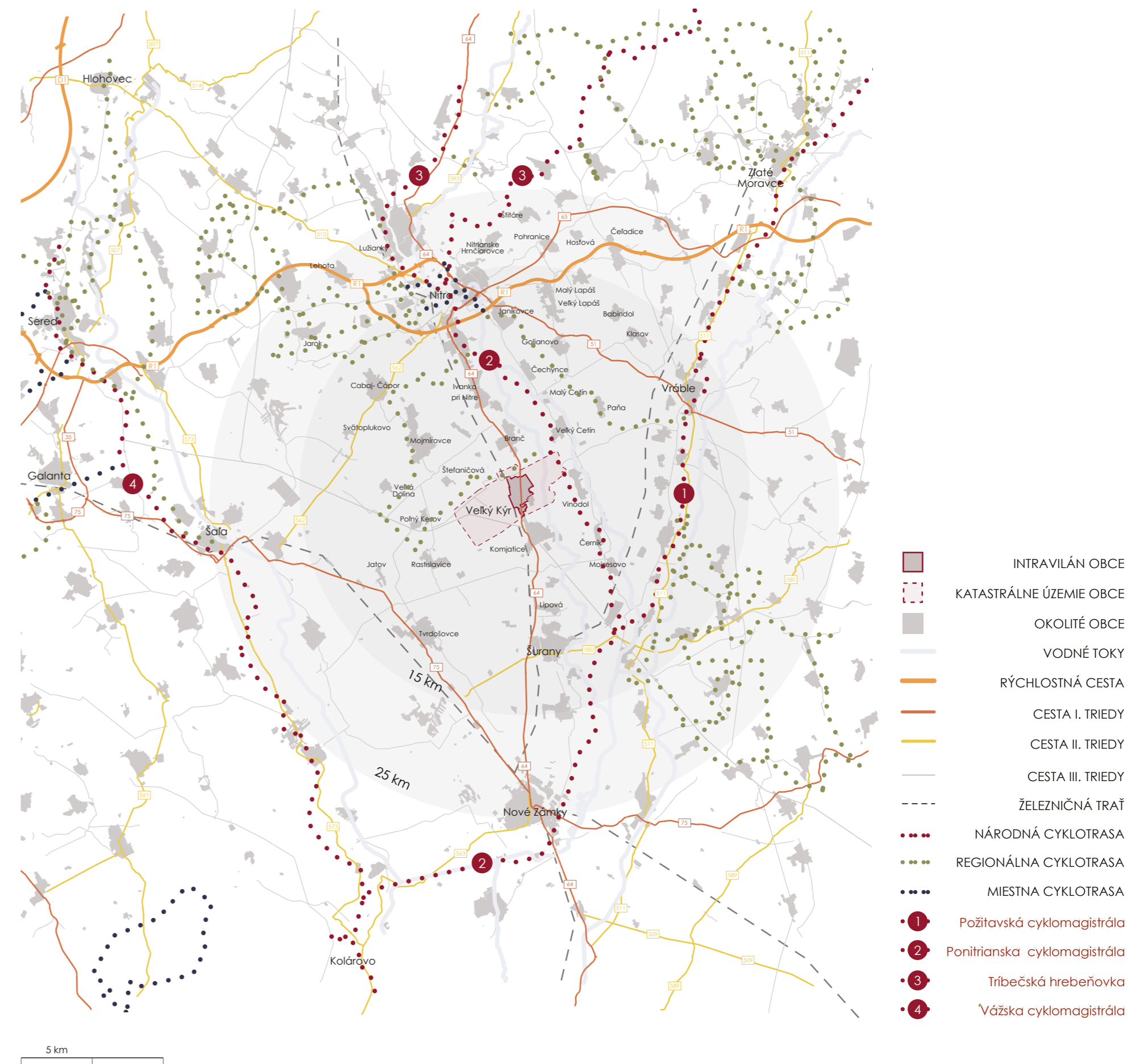
Veľký Kýr je dopravne prepojený so susednými obcami Branč a Komjatice cestou I. triedy I/64. Jej vyťaženosť automobilovou dopravou je v porovnaní s miestnymi komunikáciami výrazne vyššia. Túto cestu prvej triedy zaradujeme z hľadiska funkčných kategórií do triedy B2. Obec je spomínanou cestou dopravne prepojená s rýchlostnou cestou zo Zvolena do Trnavy a Bratislavy, ktorá južnou stranou obchádza krajské mesto Nitra a predstavuje významný dopravný koridor regionálneho významu. Dobrú lokalizáciu obce umocňujú krátke dojazdové vzdialenosti do okresných miest Nitra (20 km), Nové Zámky (21 km) a Šaľa (27 km).

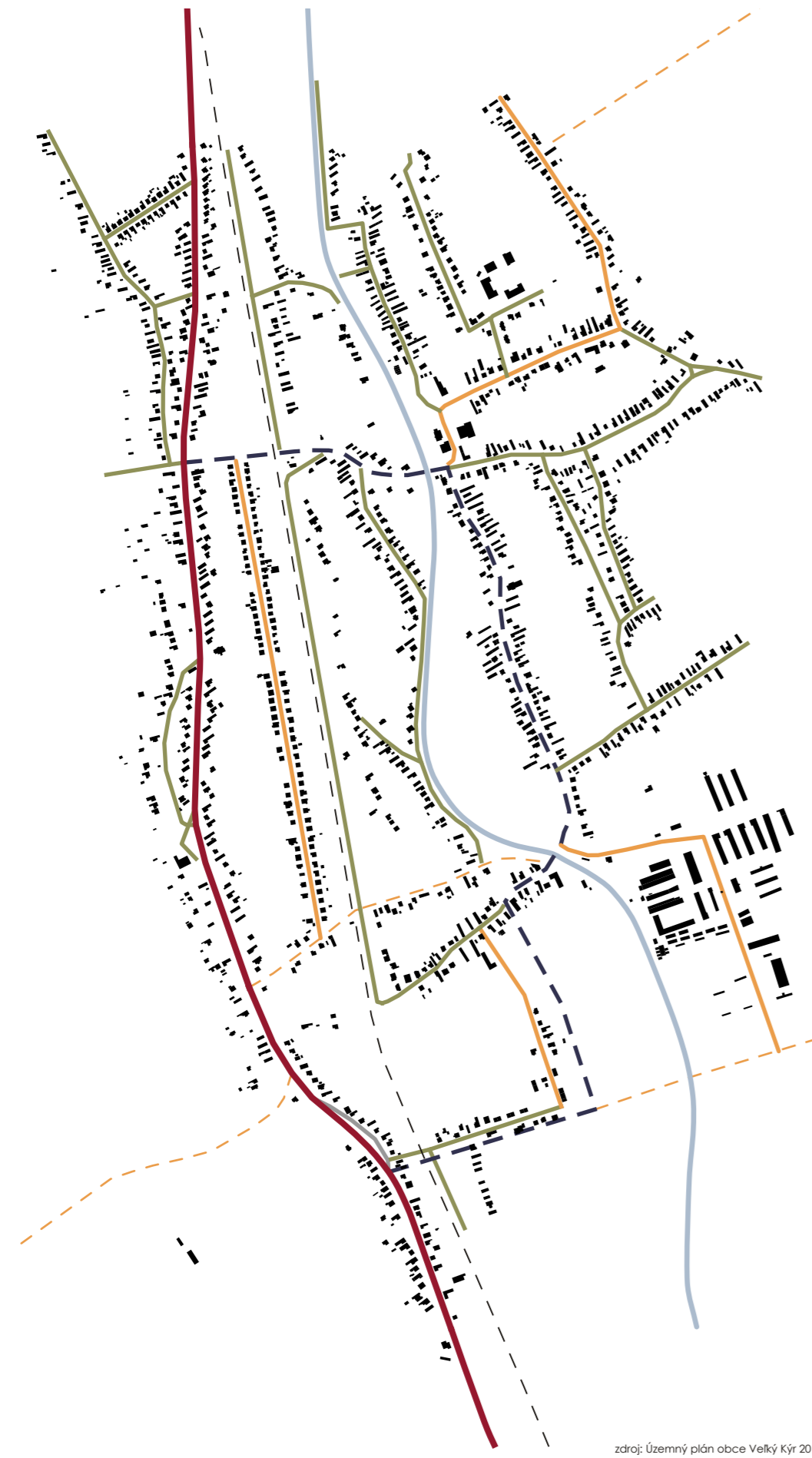
Dopravnú dostupnosť do okolitých obcí a miest okrem automobilovej dopravy zabezpečuje aj vlaková a autobusová dopravná sieť. V rámci obce je severne situovaná jediná vlaková zastávka - Veľký Kýr. Počas pracovných dní tu zastavuje 15 vlakových spojov v oboch smeroch (spolu 30). Cesta opačným smerom, do Nových Zámok trvá 26 minút. Tieto časové dopravné vzdialenosti do okresných miest sú rovnaké alebo porovnateľné s časom, ktorý predstavuje preprava autom. Táto porovnateľná časová náročnosť prepravy verejným dopravným prostriedkom umocňuje potenciál ekologickejšej vlakovej prepravy. Rovnako ako železničná hromadná doprava, aj autobusová hromadná sieť posilňuje napojenie obce Veľký Kýr na okolie. V rámci celého územia obce je popri ceste lokalizovaných 10 autobusových zastávok. Zo severu sa v obci nachádza zastávka Domovina v oboch smeroch, za ňou južnejšie nasleduje zastávka - Rázcestie železničná stanica tiež v oboch smeroch. Východne, v jednom smere zastavuje autobus na zastávke - Cintorín, kde sa odkláňa z hlavnej cesty a ďalej pokračuje na riešené územie, a to zastávku - Námestie sv. Štefana.

Tu sa autobus otáča a vracia sa späť na hlavnú cestu vedúcu obcou kde južne pokračuje k zastávkam - Motorest, ktoré sa nachádzajú v oboch smeroch. Poslednou autobusovou zastávkou v obci je zastávka - Číslo domu 600, tiež v oboch smeroch.

Z hľadiska cyklistickej infraštruktúry nie je obec priamo napojená na žiadnu cyklotrasu ani cyklistický chodník. Vo východnej časti katastrálneho územia susediaceho s katastrálnymi územiami obcí Veľký Cetín a Vinodol, vedie Ponitrianska cyklomagistrála z Nity do Nových Zámok, ktorá patrí do kategórií cyklotrás národného významu. V blízkom aj vzdialenejšom okolí sa nachádza mnoho miestnych, regionálnych, ale aj národných cyklistických trás, ktoré majú veľký rekreačný potenciál a tak podporujú aj rekreačný potenciál obce Veľký Kýr. Keďže všetky plochy riešenia, ako je obecný úrad, kultúrny dom a obchody, disponujú stojanmi na bicykle, je zrejme, že obec berie cykloturizmus a cyklo dopravu v rámci obce do úvahy. Samotné stojany na bicykle nemajú rovnaký dizajn, čo vytvára nejednotný dojem z priestorov pred budovami.

Doprava riešeného územia, ktorú zo severnej strany vymedzuje kostol a z južnej strany zmrzlina reň, sa odohráva najmä na ulici Námestie sv. Jána. Táto ulica tvorí spojovaciu líniu medzi veľkou spevnenou plochou na Námestí sv. Štefana pred kostolom Povýšenia sv. Kríža a sochou sv. Jána Nepomuckého, nachádzajúcou sa v rámci ohradenej plochy na vyvýšenom podstavci v centrálnej časti na križovatke dvoch ulíc Pažiť a Námestie sv. Jána. Presun medzi plochami, ako aj pohyb v rámci jednotlivých plôch nie je doplnený o sieť chodníkov pre chodcov. Na celom území je priestor spoločne zdieľaný pre autobusovú, automobilovú, pešiu aj cyklistickú dopravu, čo vedie k množstvu kolíznych bodov. Statická doprava oboch námestí a plôch, ktoré ich prepájajú, je zabezpečená len do istej miery, čo spôsobuje neorganizované parkovanie pred obchodom aj pozdĺž cesty. Riešené plochy oboch námestí, priestor pred stánkom so zmrzlinou aj všetky spojovacie trasy poskytujú parkovacie státie pre približne 50 - 60 áut.

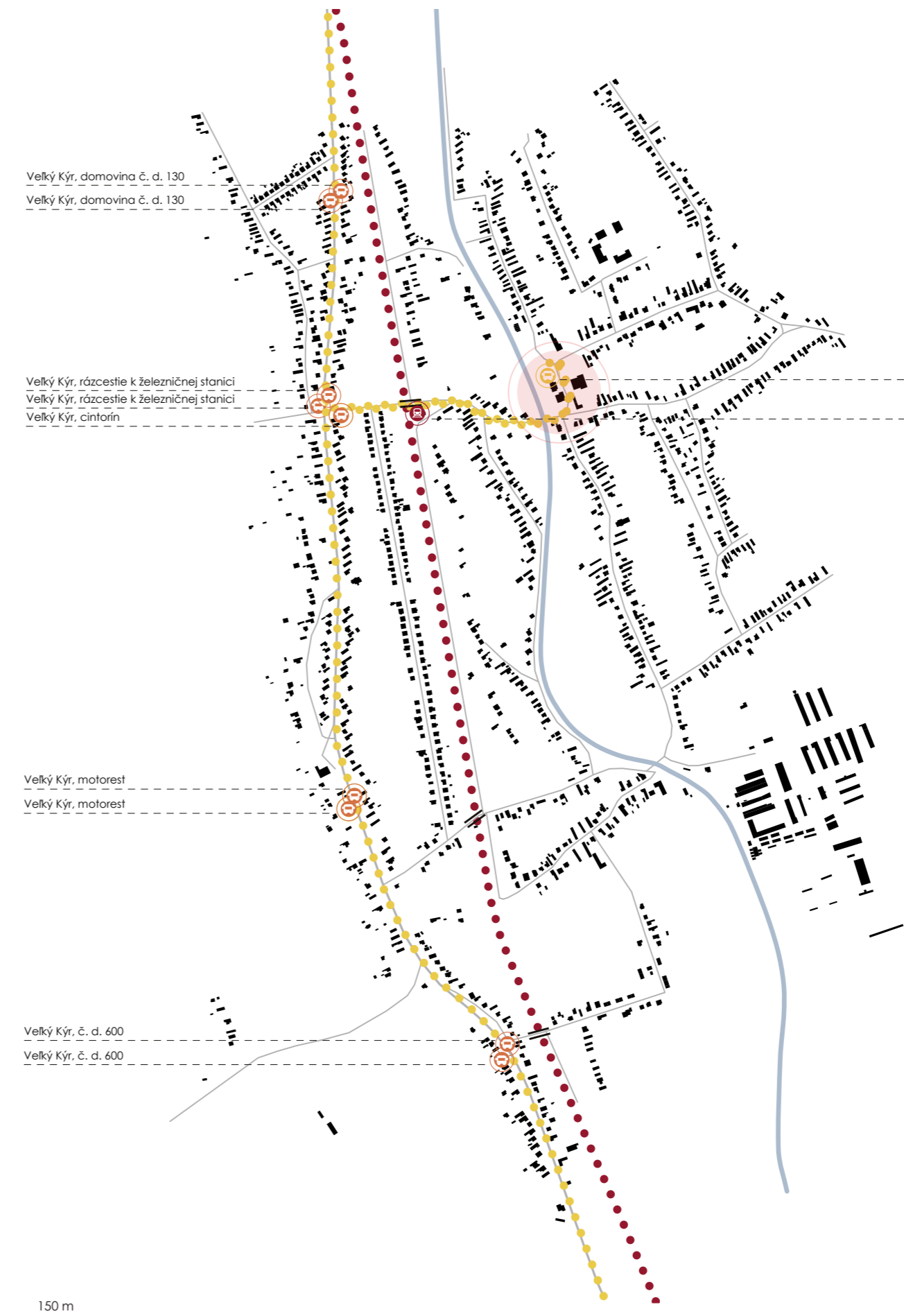

SÚČASNÝ STAV		NÁVRH	
			CESTA I. TR. I/64 FUNKČNEJ TRIEDY B2
			MIESTNA KOMUNIKÁCIA FUNKČNEJ TRIEDY C1
			MIESTNA KOMUNIKÁCIA FUNKČNEJ TRIEDY C3
			MIESTNA KOMUNIKÁCIA FUNKČNEJ TRIEDY D1
			NESPEVNENÁ KOMUNIKÁCIA
			ŽELEZNIČNÁ TRÁŤ
			RIEKA MALÁ NITRA
			ZÁSTAVBA
FUNKČNÁ TRIEDA	ŠÍRKA PRUHU		
C1	3,25		HLAVNÁ OBSLUŽNÁ OBCHODNÁ ULICA
C2	2,75- 3,25		OBSLUŽNÁ ZÁSOBOVACIA A PARKOVACIA ULICA
C3	2,75		OBSLUŽNÁ PRÍSTUPOVÁ KOMUNIKÁCIA A OBYTNÁ ULICA
D1	2		PEŠIA ZÓNA A OBYTNÁ ULICA

zdroj: územný plán obce Veľký Kýr 2012

150 m

	RIEŠENÉ ÚZEMIE
	TRASA VLAKU
	TRASA VLAKU
	AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA
	VLAKOVÁ ZASTÁVKA
	ŽELEZNIČNÉ PRIECESTIE
	RIEKA MALÁ NITRA
	CESTNÉ KOMUNIKÁCIE
	ZÁSTAVBA

150 m

Architektúru stavieb v obci Veľký Kýr na Námestí svätého Jána Nepomuckého tvoria budovy občianskej vybavenosti, ktoré sú sústredené do centrálnej časti námestia. Stavebná architektúra týchto dominantných budov je doplnená o drobnú sakrálnu architektúru pochádzajúcu z rôznych období. O duchovnom živote obyvateľov rímskokatolíckeho vierovyznania hovoria aj zachované sakrálné pamiatky. Najhodnotnejšou pamiatkou obce je Rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. kríža zo 14. storočia, ktorý bol v roku 1768 prestavaný v barokovom slohu. Pred kostolom sa nachádza misijný kríž, pumpovacia studňa, červený mramorový kríž z roku 1898 a socha Krista, bielej farby, umiestnená na mramorovom podstavci. Socha Krista je spomienkou na rodáka Alfréda Havlasa, vďaka ktorému bola v roku 1999 uskutočnená výrazná rekonštrukcia farského kostola. V zadnej časti za kostolom po pravej strane sa nachádza 14 zastavení krížovej cesty zhotovených z jednoduchých stĺpikov s výjavmi a strieškou. Zastavenia sú z kameňa a kovu. Po ľavej strane sa nachádza Lurdská jaskyňa a nad ňou sa týčia tri drevené kríže. Vedľa kostola po ľavej strane sa nachádza nová farská budova dokončená v roku 2010. Pred farou stojí socha sv. Klementa I., ktorý je patrónom obce. Socha je postavená na kamennom podstavci, na ktorom je tabuľka z mramoru. Medzi starým kultúrnym domom a kostolom je umiestnená socha sv. Štefana, uhorského kráľa. Socha je postavená na murovanom podstavci s mramorovou tabuľkou. Socha je oplotená nízkym kovovým plôtikom a prestrešená čiernou kovovou konštrukciou štvorcového pôdorysu. Ďalší významný drobný sakrálny objekt sa nachádza v strede krížovky. Osadená je tu socha sv. Jána Nepomuckého, podľa ktorého je námestie pomenované. Socha je postavená na murovanom zdobenom podstavci s mramorovou tabuľkou. Socha je lemovaná kovovým, stredne vysokým zdobeným plôtikom. Na pravo od sochy sv. Jána Nepomuckého pri ceste je osadený pamätný kameň obce, do ktorého je vsadený erb. Kameň obklopuje vyvýšená betónová obruba so sedením. Najdominantnejšou stavbou v obci je kostol vysoký 25,9 m. Hlavná veža kostola smeruje na západ. Strecha kostola je dvojfarebná, ako aj fasáda kostola s oblúkovými oknami. Nová farská budova vedľa kostola má základný štvorcový pôdorys s viacerými bočnými nadstavbami. Budova je vysoká 9 m, strecha je členitá, využíva kombináciu

sedlovej, valbovej a stanovnej strechy, fasáda je dvojfarebná. Okná, ktoré majú obdĺžnikový tvar, sú v hornej časti ukončené poloblúkom. Oproti farskej budove sa nachádza budova obecného úradu (bývalá škola) vysoká 13,8 m. Budova sa skladá z dvoch obdĺžnikových pôdorysov a má valbovú strechu. Fasáda budovy je dvojpodlažná, dvojfarebná. Predná časť budovy (od cesty) je šesfosová, na každej osi sú dve okná. Na štvrtej osi sa na prízemí nachádzajú hlavné vstupné dvere. Vedľa obecného úradu je po pravej strane umiestnený nový kultúrny dom. Budova má výšku 11,6 m s rovnou strechou, v hornej časti je nadstavená a vytvára vystúpený rám predelený murovanými priečkami. Fasáda budovy je jednofarebná, trojpodlažná. Z prednej časti má budova vstupnú dvojstrannú plošinu s bezbariérovým prístupom. Na fasáde je šesť osí, kde na prvej a štvrtej vidieť okná od prízemí až po druhé poschodie. Na piatej a šiestej sú okná na prízemí a druhom poschodí. Druhá a tretia os je tvorená vstupnými dverami na prízemí a prvom poschodí a oknami na druhom poschodí, ktoré je celé lemované balkónom s dreveným zábradlím. Oproti novému kultúrnemu domu sa nachádza starý kultúrny dom vysoký 8,7 m. Má obdĺžnikový pôdorys s bočnými nadstavbami hranatého a oblého tvaru. Strecha budovy je členitá, s kombináciou valbovej a sedlovej strechy. Fasáda budovy je dvojfarebná, kde sa na prednej strane vyníma farebná mozaika. Prednú vystúpenú časť budovy dopĺňa osem stĺpov, okná oblúkového tvaru a vstupné dvere. Vedľa starého kultúrneho domu na ľavej strane sa nachádza supermarket vysoký 7,4 m s členitou valbovou strechou. Fasáda budovy je jednofarebná, s obdĺžnikovými oknami. Dvere sú umiestnené uprostred fasády s bezbariérovým prístupom do budovy. Oproti supermarketu sa nachádza budova obchodu s rozličným tovarom vysoká 6,5 m, strecha je členitého valbového typu. Fasáda budovy je dvojfarebná, rozdelená na stred, s oknami, vstupnými dverami a reklamnými pútačmi.

RÍMSKOKATOLÍCKY KOSTOL POVÝŠENIA SV. KRÍŽA

SOCHA SV. KLEMENTA I. PRI NOVEJ FARSKEJ BUDOVE

OBECNÝ ÚRAD

SOCHA SV. ŠTEFANA

STARÝ KULTÚRNY DOM

NOVÝ KULTÚRNY DOM/ POŠTA

PAMÄTNÝ KAMEŇ S ERBOM OBCE

NÁVRŠIE S TROJKRÍŽOM KALVÁRIE NAD LURDSKOU KAPLNKOU

SUPERMARKET

14 ZASTAVENÍ KRÍŽOVEJ CESTY

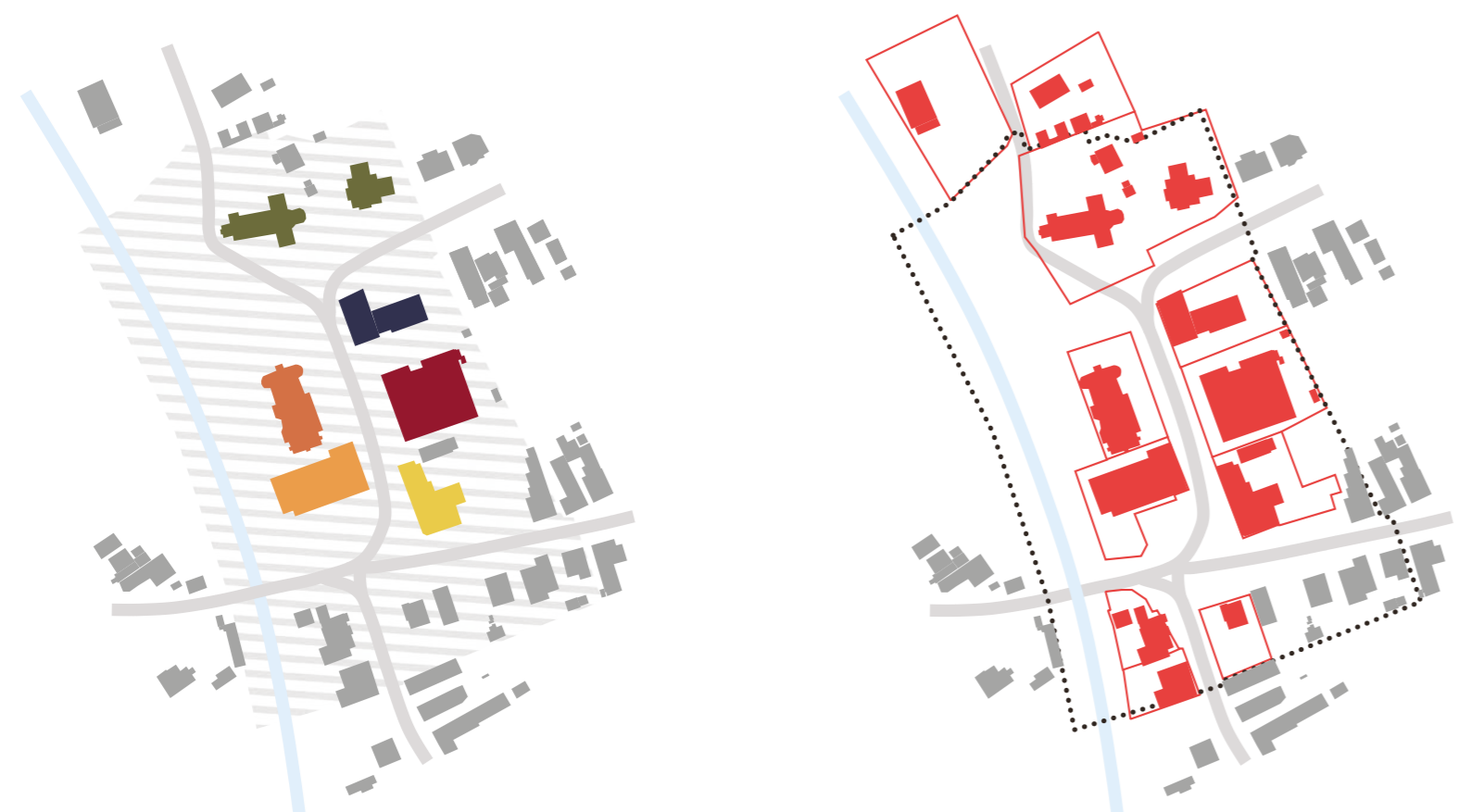
MRAMOROVÝ KRÍŽ Z ROKU 1898/ SOCHA KRISTA/ MISIJNÝ KRÍŽ

SOCHA SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO/ OBCHOD S ROZLIČNÝM TOVAROM

CENTRUM OBCE VEĽKÝ KÝR

FUNKČNÉ VYUŽITIE STAVIEB

BUDOVY OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

- LEGENDA
- KOSTOL A FARSKÁ BUDOVA
 - OBCENÝ ÚRAD
 - NOVÝ KULTÚRNY DOM
 - STARÝ KULTÚRNY DOM
 - SUPERMARKET
 - OBCHOD S ROZLIČNÝM TOVARAM
 - BUDOVY S FUNKCIOU

VEGETÁCIA V OKOLÍ RIEŠENÉHO ÚZEMIA NÁMESTIA SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO

- LEGENDA
- 1 NÁVRŠIE S TROJKRÍŽOM KALVÁRIE
 - 2 LURDSKÁ JASKYŇA
 - 3 14 ZASTAVENÍ KRÍŽOVEJ CESTY
 - 4 SOCHA SV. KLEMENTA I.
 - 5 MISIJNÝ KRÍŽ
 - 6 SOCHA KRISTA
 - 7 PUMPOVACIA STUDŇA
 - 8 MRAMOROVÝ KRÍŽ Z ROKU 1898
 - 9 SOCHA SV. ŠTEFANA
 - 10 PAMÄTNÝ KAMEŇ OBCE
 - 11 SOCHA SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO

- DREVINY
- VEREJNÁ ZELEŇ
- SÚKROMNÁ ZELEŇ
- SPEVNENÉ PLOCHY
- BUDOVY
- RIEKA

PRVKY DROBNEJ SAKRÁLNEJ A STAVEBNEJ ARCHITEKTÚRY

ARCHITEKTÚRA STAVIEB NA NÁMESTÍ SVÄTÉHO JÁNA NEPOMUCKÉHO

OBCHOD S ROZLIČNÝM TOVARAM /BÝVALÝ BISKUPSKÝ HOSTINEC/ 6,50 m

SUPERMARKET/ 7,50 m

STARÝ KULTÚRNY DOM/ 8,70 m

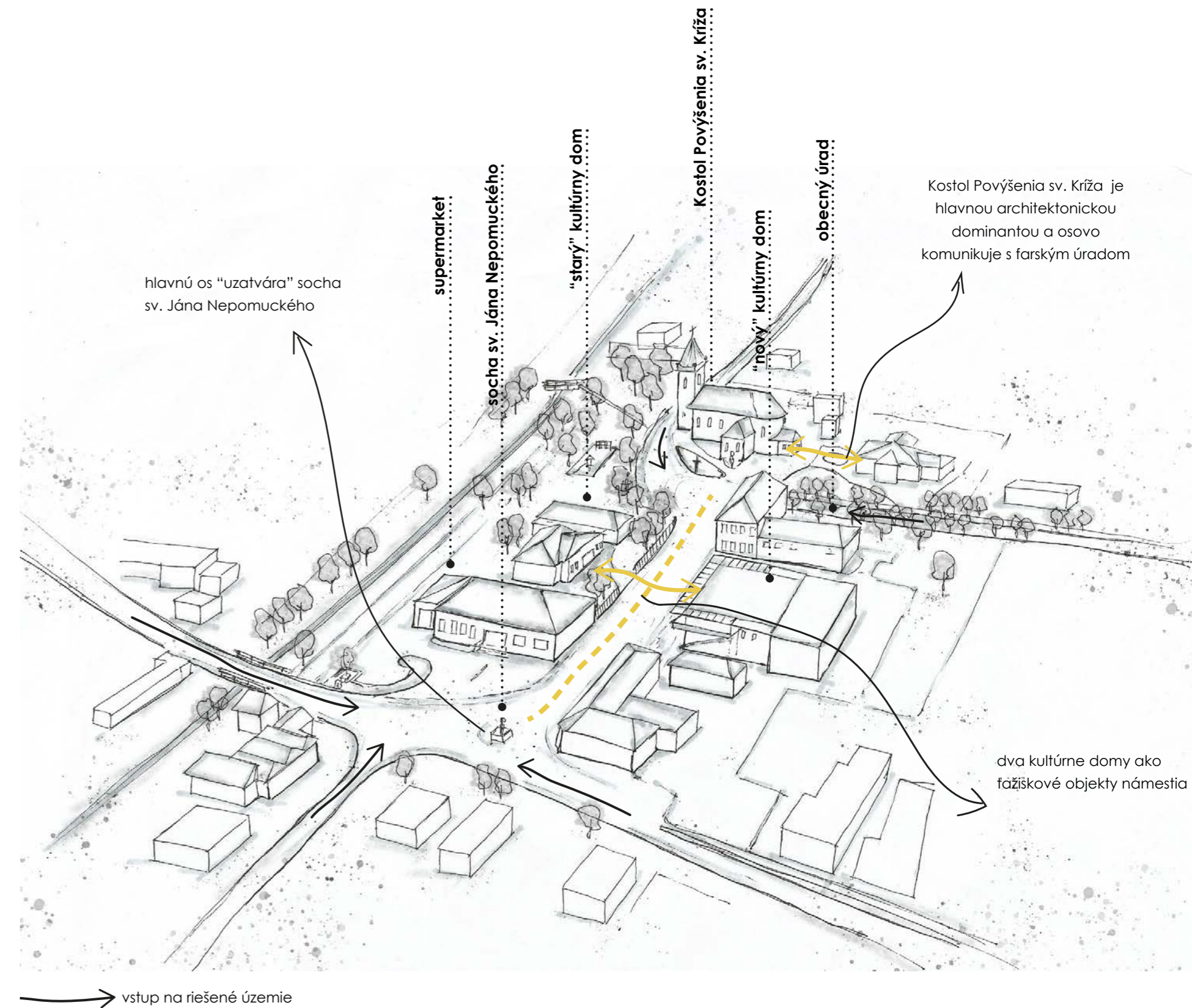
NOVÝ KULTÚRNY DOM, POŠTA/ 11,60 m

OBCENÝ ÚRAD /BÝVALÁ ŠKOLA/ 13,80 m

RÍMSKOKATOLÍCKY KOSTOL POVÝŠENIA SV. KRÍŽA /14. STOROČIE/ 25,90 m

25
20
15
10
5

Námestie sv. Jána Nepomuckého vo Veľkom Kýre má pozdĺžny tvar a vymedzuje ho niekoľko dominant. Na námestie je vstup možný z piatich rôznych smerov. Hlavný vstup na námestie vedie zo západu, od hlavnej cesty. Hlavnou architektonickou dominantou je Kostol Povýšenia sv. Kríža pochádzajúci zo 14. storočia, prestavaný v 18. storočí, ktorý osovo komunikuje s farským úradom. Ďalšími dominantami priestoru sú „starý“ kultúrny dom z 1. polovice 20. storočia a „nový“ kultúrny dom z 2. polovice 20. storočia, ktorých hlavná os je kolmá na hlavnú os námestia a pôsobia ako ťažiskové objekty. Hlavnú os námestia tvorí priestor od Kostola Povýšenia sv. Kríža po sochu sv. Jána Nepomuckého, ktorá túto os pomyselne „uzatvára“. Súčasťou tejto osi sú aj sakrálne prvky umiestnené pri kostole – socha Krista, z 20. storočia a červený mramorový kríž z 19. storočia. V parkovej časti námestia sa nachádza socha sv. Štefana Kráľa z 18. storočia, oplotené detské ihrisko a niekoľko prvkov mobiliáru. Pozdĺž toku Malej Nitry vedie nespevnená komunikácia, ktorá sa napája na existujúce spevnené komunikácie. Vodný tok je v rámci priestoru námestia premostený dvakrát. Prvé premostenie je zároveň aj hlavným vstupom do priestoru námestia od hlavnej cesty. Za mostom, po ľavej strane, je umiestnený pamätný kameň obce. Druhé premostenie je určené len pre peších a vedie od kostola k futbalovému ihrisku. K funkčným, ale aj estetickým problémom námestia patria nejasne vymedzené plochy pre chodcov od statickej a dynamickej dopravy, veľké spevnené nepriepustné plochy, živelné parkovanie, vizuálny smog z reklamných pútačov na fasádach budov, rôznorodá farebnosť fasád a nejednotné prvky mobiliáru.

Kostol Povýšenia sv. Kríža
14. storočie / 18. storočie prestavba

socha Krísta
koniec 20. storočia

červený mramorový kríž
19. storočie

Farský úrad
21. storočie

socha sv. Štefana Kráľa
18. storočie

Obecný úrad
20. storočie

"starý" kultúrny dom
1. polovica 20. storočia

"nový" kultúrny dom
2. polovica 20. storočia

supermarket
20. storočie

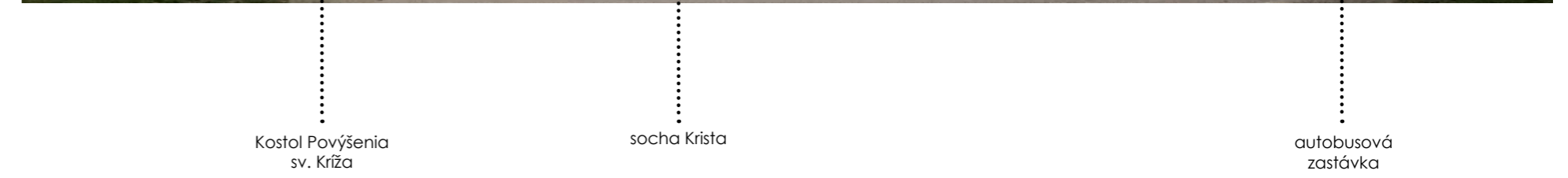
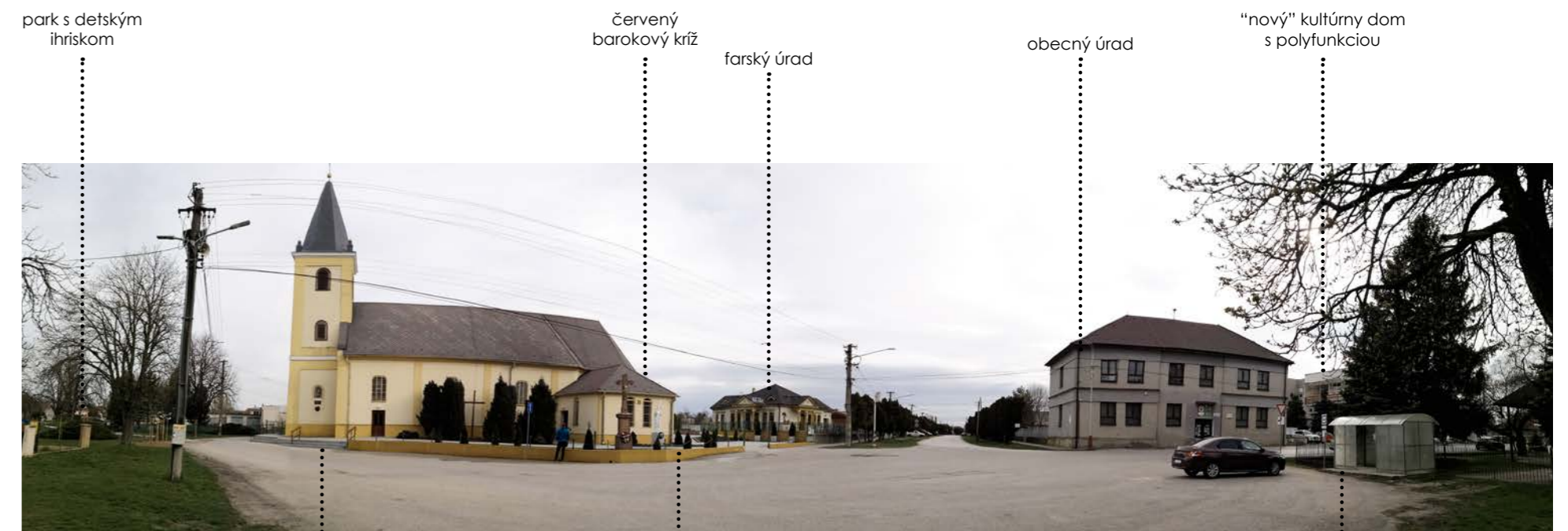
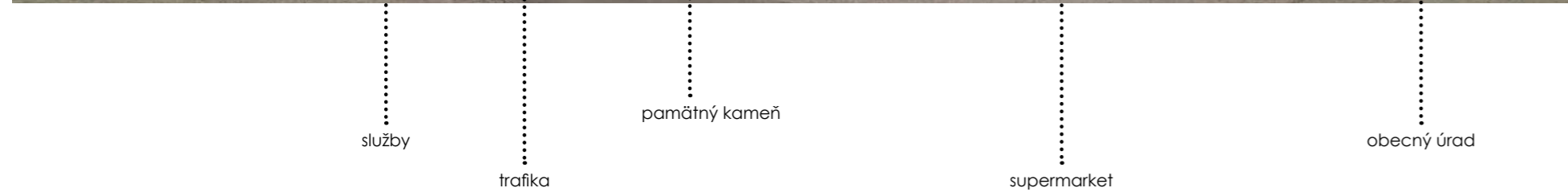
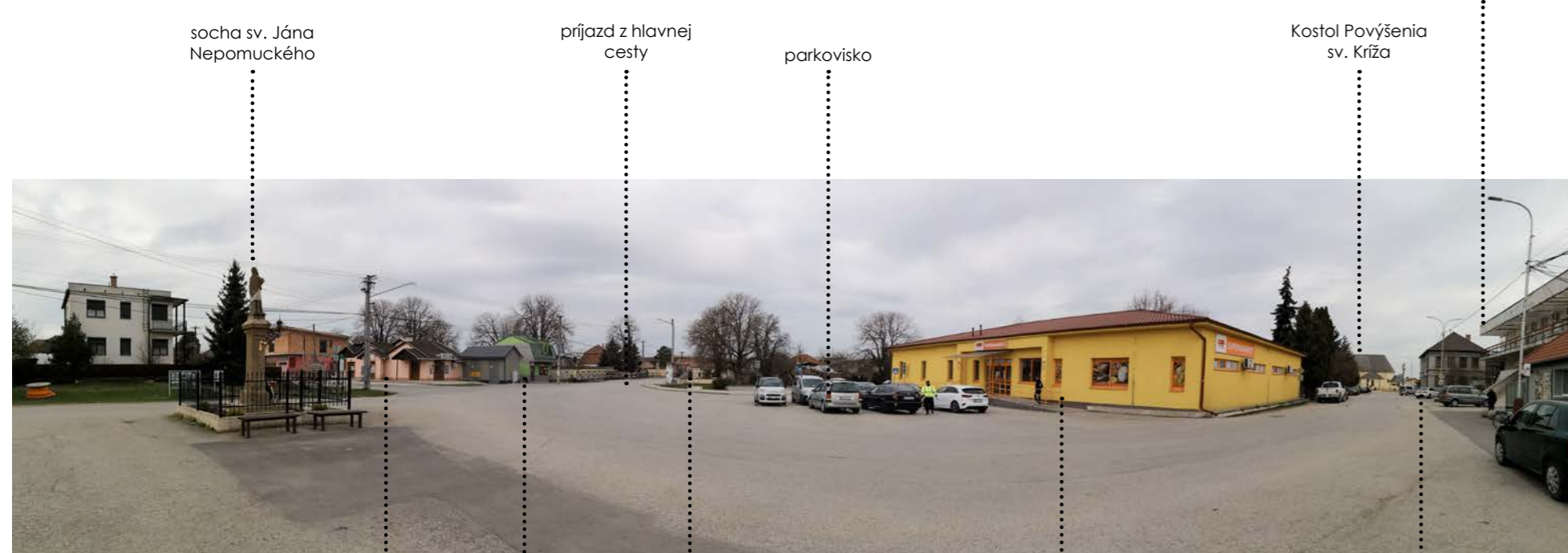
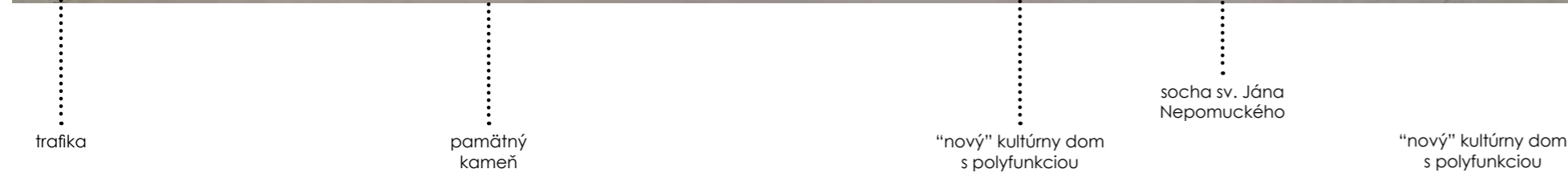
obchod s rozličným tovarom
19. storočie

pamätný kameň
20. storočie

socha sv. Jána Nepomuckého
19. storočie

služby
20. storočie

Kostol Povýšenia sv. Kríža
//14. storočie / 18. storočie prestavba

supermarket
//20. storočie

socha sv. Jána Nepomuckého
//19. storočie

"nový" kultúrny dom
//2. polovica 20. storočia

Obecný úrad
//20. storočie

"starý" kultúrny dom
//1. polovica 20. storočia

✓ MOBILIÁR

Pri výbere mobiliáru je vhodné minimalizovať množstvo jeho typov - používať čo najmenej množstvo typov lavičiek, zjednotiť architektonický vzhľad jednotlivých prvkov, uprednostniť menej výrazné farby a vyberať tak, aby sa hodili k danej zástavbe. Mobiliár je dôležité umiestniť tak, aby plnil svoj účel.

✗ nejednotný a zastaralý mobiliár

✓ REKLAMA A REKLAMNÉ PÚTAČE

Reklama a pútače by mali byť jednoduché, decentné. Nevhodným umiestnením reklamných prvkov a pútačov dochádza k degradácii priestoru. Nie je vhodné používať krikľavé farby, obmedziť vývesné štíty, ktoré často narúšajú fasádu budov a môžu prekážať vo výhlade. Ďalej je dobré obmedziť reklamy na stojanoch pred prevádzkami, ktoré zaberajú priestor na chodíku a znižujú jeho priechodnosť. K pútačom sa zaraďuje aj celková infografika obce, ktorá slúži pre orientáciu obyvateľov ale aj turistov. Patria sem rôzne orientačné panely, cedule, smerovky, rozcestníky, mapy, vývesné tabule, turistické smerovky atď. Tieto prvky je opäť dobré držať v jednotnom štýle a umiestňovať na dobre viditeľné miesta a v rozumnom množstve.

✗ nevhodná veľkosť a umiestnenie reklamných nápisov na fasádach

✓ POVRCHY

Pri výbere povrchov je dobré uvedomiť si, v akom období verejný priestor vznikol a aké typy materiálov boli v tom období k dispozícii. Vhodné je preferovať prírodné materiály - majú lepšiu životnosť. Použitie rôznych typov povrchov vie pomôcť aj k lepšej orientácii v priestore. Zadefinovanie povrchu je pre dopravu, parkovanie, chodcov, môže obmedziť kolízie medzi rôznymi druhmi pohybu. Rozhranie materiálov by malo byť podporené lemom.

✗ veľké nepriepustné plochy bez zelene

✓ DELENIE PRIESTORU

Cieľom delenia priestoru je zvýšiť kvalitu verejných priestorov a bezpečnosť pohybu v nich. Pri rozdeľovaní priestoru je vhodné prioritne použiť vegetáciu a mobiliár - obyvatelia tieto prvky nevnímajú ako bariéru, ale ako estetický alebo funkčný prvok, ktorý je súčasťou verejného priestoru. Zátarasy a zábradlia by mali byť zvolené ako posledná možnosť.

✗ absencia prvkov vymedzujúcich jednotlivé funkcie priestoru

✓ PLOCHY ZELENE A STROMY

Vegetácia znižuje teplotu prostredia, jeho znečistenie, prašnosť, poskytuje tieň, produkuje kyslík, ale tiež sprostredkúva estetický vnem a prispieva k pobytovej kvalite priestoru. Vidiecky priestor je úzko spojený s okolitou krajinou. Vo výsadbách je preto vhodné zamerať sa na tradičné druhy a vychádzať z histórie miesta. Pri výbere zelene je tiež dôležité myslieť na špecifické podmienky daného miesta.

✗ absencia vegetácie v priestoroch námestia ako aj nevhodné umiestnenie drevín

✗ živelné parkovanie v priestoroch námestia

✓ DOPRAVA

Pri úprave verejných priestorov je dôležité nájsť rovnováhu vo vymedzení priestoru pre chodcov a dopravu. Pri plánovaní chodníkov je vhodné počítať s minimálnou šírkou 1,5 m. Prechod pre chodcov môže byť vyvýšený na úroveň chodníka - autá budú musieť spomaliť rovnako ako v prípade použitia retardéru, ale tento typ prechodu bude príjemnejší pre obyvateľov s pohybovým obmedzením, seniorov ale aj rodičov s kočíkmi.

Autá parkujúce v centrálnych častiach námestí zabraňujú pohybu chodcov, narúšajú výhľady, ale aj znižujú estetickú hodnotu priestoru. Z týchto dôvodov je vhodné presunúť parkovacie miesta do okrajov verejných priestorov. Vďaka tomu sa autá tak trochu stratia a priestory budú pôsobiť príjemnejšie.

✓ DETSKÉ IHRISKÁ

Pri navrhovaní detských ihrísk by sa z nich nemali stať samostatné oddelené miesta, ale naopak by mali príjemne zapadať do okolia a nadväzovať naň. Detské ihriská by mali už na prvý pohľad deti prilákať ku hre, ukrývaniu sa, k pobytu vonku. Použitie umelých materiálov a krikľavých farieb nie je nutné, deti to častokrát ani neocenia. Lepšie je zamerať sa na prírodné materiály a podporiť tak interakciu detí s prírodou. Je vhodné prístupíť aj k povrchom ihriska a zamerať sa na prírodné materiály (hlina, mlat, tráva...). Deti najviac nadchnú interaktívne prvky, ktoré ich motivujú k objavovaniu, skúmaniu a podporujú ich kreativitu. Pri tvorbe detského ihriska je dôležité myslieť aj na doprovod detí. V priestore je preto dobré zaistiť dostatok lavčiek, ideálne umiestnených v tieni.

✗ nefunkčné ohraničenie detského ihriska narúša plynulosť priestoru

✗ rôzne výrazné farby fasád pôsobia v priestore chaoticky

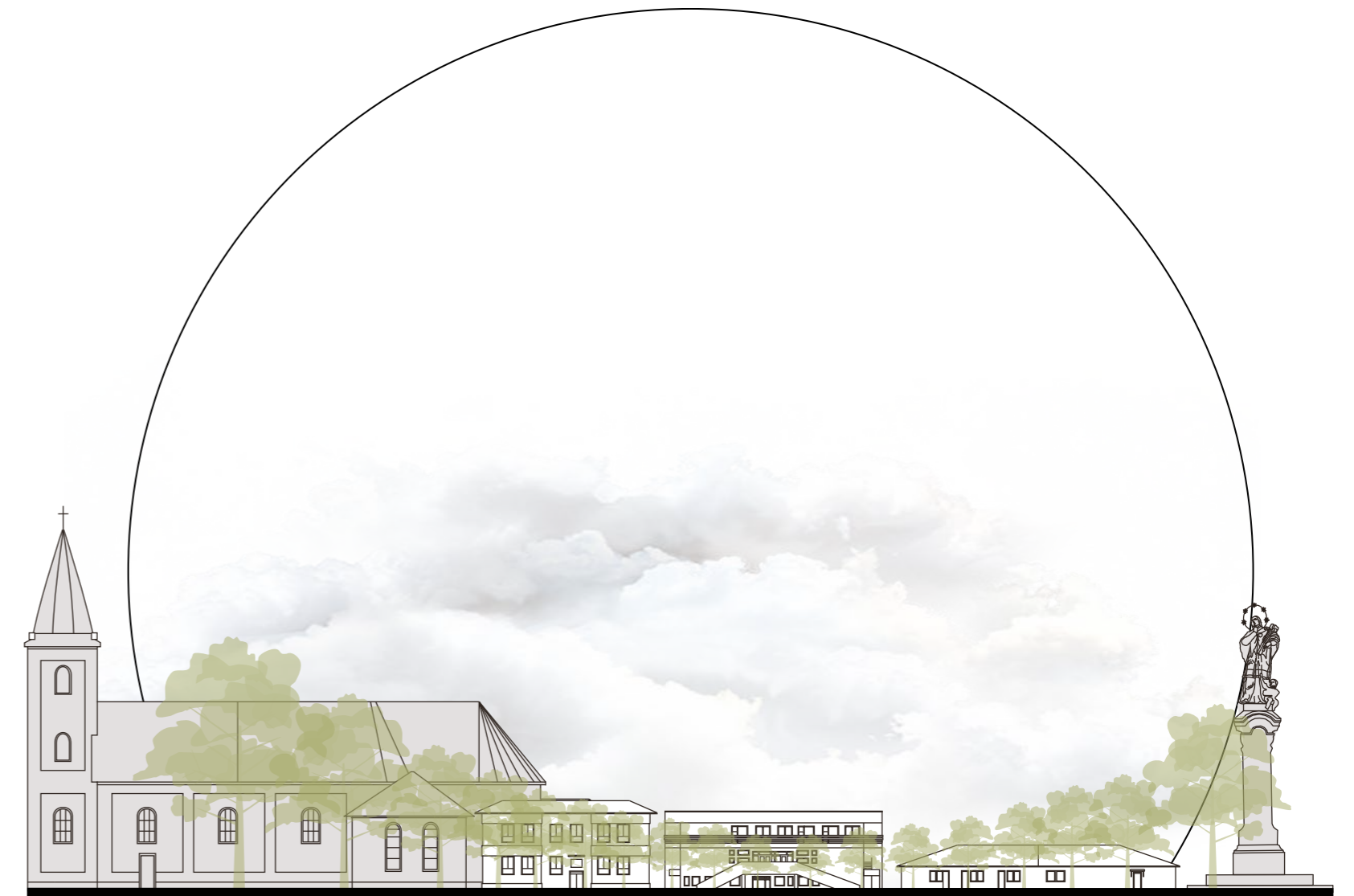

✓ FAREBNOSŤ FASÁD

Farbnosť fasád by mala byť striedma, mali by prevládať jemné farby. Výrazné farby by sa mali vyskytovať len výnimočne a len v prípadoch, ak je táto farebnosť naozaj nutná.

// NÁVRHOVÁ ČASŤ

OBNOVA NÁMESTIA VO VEĽKOM KÝRE

ÚSTAV ZÁHRADNEJ A KRAJINNEJ ARCHITEKTÚRY, FZKI, SPU V NITRE

2020/2021

Hlavným ťažiskovým zámerom pri tvorbe návrhu bolo podporenie vizuálnej väzby medzi kostolom a sochou sv. Jána Nepomuckého. Druhým zámerom bolo prepojenie kultúrneho domu, s riekou Malá Nitra. Návrh má ambíciu priblížiť vodu k ľuďom, pretože je veľmi dôležitým prvkom krajiny.

NÁVRHOVÉ RIEŠENIE

Návrh rozdeľuje priestor do funkčných zón. Námestie ponúka návštevníkovi na výber trávif voľný čas podľa jeho predstáv.

Návštevník si môže vybrať či bude tráviť čas aktívnym alebo pasívnym oddychom. Návrh delí námestie na dva okruhy. V prvom okruhu, ktorý je menší, sa nachádza nový KD, obecný úrad, starý KD a potraviny.

Druhý, väčší okruh prepája sochu svätca, nový KD, obecný úrad, kostol, detské ihrisko, chodník pozdĺž rieky Malá Nitra a zmrzlinu. Prechodom ku soche svätca sa okruh uzatvára. Tieto okruhy budovy navzájom prepájajú a zjednocujúcim prvkom sú napr. trvalkové záhony, lavičky, stojany na bicykle, smetné koše a uličné osvetlenie.

PRIESTOR PRED SOCHOU SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO

Priestor pred sochou svätca je v návrhu vydláždený okrovou žulovou mozaikou, vznikne tak jednoduchý prístup k soche. Priestor je doplnený o dve lavičky, ktoré ponúkajú možnosť krátkodobého pobytu/ pre odpočinok a duchovné rozjímanie.

ALEJA SPÁJAJÚCA SOCHU S KOSTOLOM

Navrhovaná aleja povedie od sochy svätca až ku kostolu, prepojí tak dva duchovné artefakty. Aleja bude mať symbolický charakter a bude tvorená drevinami rodu *Tilia*. Aleja vedie od sochy svätca popri obchodnom dome, rovnou líniou prejde popri novom KD, obecnom úrade a končíť bude pri kostole.

NOVÝ KULTÚRNY DOM S PARKOVISKOM

Reprezentatívna zóna sa v návrhu nachádza medzi starým a novým KD. Návrh uvažuje s presunom autobusovej zastávky pred starý kultúrny dom, čím sa vytvorí priestor na bezpečné zastavenie autobusu. Ďalším predmetom návrhu je odstránenie oplotenia, čím sa priestor otvorí a vznikne miesto pre stretávanie ľudí pri spoločenských akciách (svadby, oslavy,...). Okolie starého a nového KD bude doplnené o mobiliár, ktorý bude zároveň zjednocujúcim prvkom.

Návrh uvažuje s premiestnením statickej dopravy spreď KD do zadnej časti areálu KD. Navrhované parkovisko poskytuje 23 parkovacích miest.

OBECNÝ ÚRAD

Vstup do OÚ má v návrhu reprezentatívny charakter. Po oboch stranách ho obopínajú záhony spolu s trávnatou plochou. Disponuje tromi parkovacími miestami. Návrh prepája hlavný alejový chodník s chodníkom do obecného úradu. V návrhu je za OÚ priestor pre posedenie v tieni stromov.

KRUHOVÝ OBJAZD

Rozsiahly priestor pred kostolom v súčasnosti slúži na otáčanie autobusov. Ten je v návrhu pretvorený na kruhový objazd s terénnou modeláciou a umiestnením pamätného kameňa obce.

DETSKÉ IHRISKO

Ihrisko je v návrhu ponechané na pôvodnom mieste. S cieľom lepšej prístupnosti je oplotenie navrhnuté na odstránenie. Na povrch ihriska bol navrhnutý recyklovaný gumový povrch, ktorý je pre detské hry veľmi vhodný. Detské prvky na hranie sú navrhnuté z dreva a nesú v sebe odkaz vidieka. Ide o imitácie traktoru, koníkov či sliepočky.

MLATOVÝ CHODNÍK

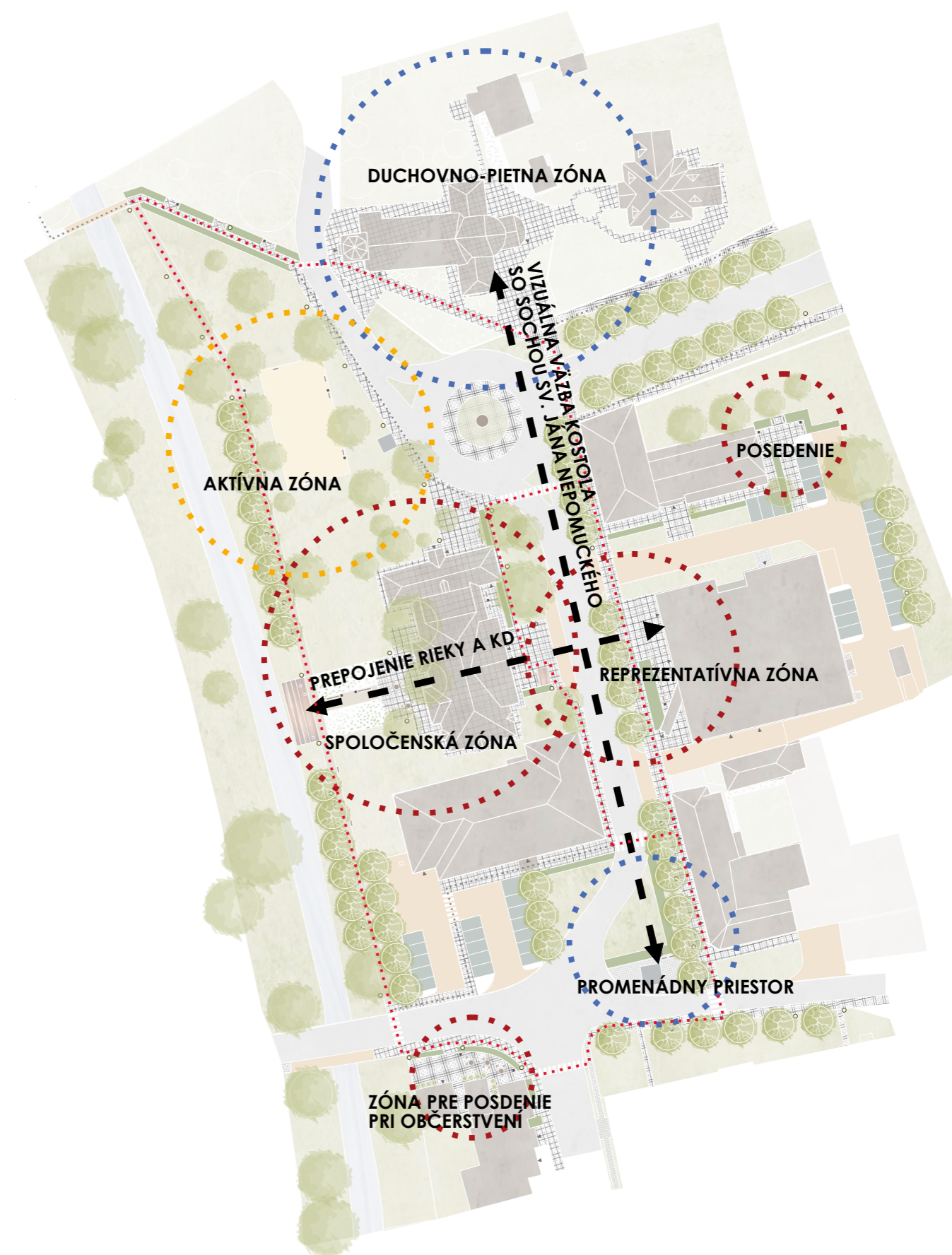
Pozdĺž rieky Malá Nitra bol priznaný už existujúci vyšľapaný chodník. Na jeho prevedenie bol zvolený materiál mlat, aby nenarúšal prírodný charakter prostredia popri rieke. Lemuje ho novonavrhnutá výsadba rodu *Aesculus*. Približne v strede chodníka sú navrhnuté drevené schody na posedenie pri rieke, kde si návštevník môže vychutnať žblnkot vody. Tieto schody nadväzujú na terasu za starým KD, ktorá sa doplnila kruhovým posedením a spája ich širší mlatový chodník s lavičkami, obklopený z oboch strán rozkvitnutou trvalkovou lúkou.

PARKOVISKO PRED POTRAVINAMI

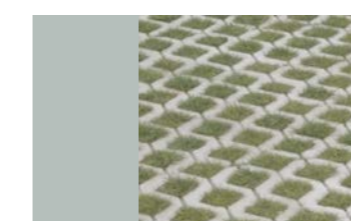
Pred potravinami je navrhnutá parkovacia plocha so 17 parkovacími miestami. Parkovisko z oboch strán lemujú dreviny rodu *Acer*, a tak vytvárajú príjemný tieň pre automobily.

PRIESTOR PRED ZMRZLINOU

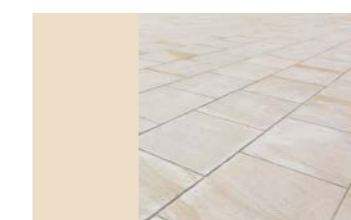
Chodník medzi zmrzlinou a cestou sa v návrhu vizuálne oddelil trvalkovými záhonmi. Vytvorí sa tak miesto pre príjemné posedenie pri zmrzline.

- PARKOVACIE MIESTA
- KVITNÚCA LÚKA
- MLATOVÝ CHODNÍK
- DETSKÉ IHRISKO
- CESTA
- TRÁVNATÁ PLOCHA
- RIEKA
- BUDOVIY
- CHODNÍK
- ZÁHON
- DREVENÉ SCHODY NA SEDENIE
- LAVIČKA
- BUS ZÁSTAVKA
- STOJAN NA BICYKLE
- ULIČNÉ OSVETLENIE
- KRUHOVÉ STOLY
- ODPADKOVÝ KÔŠ
- PAMÄTNÝ KAMEŇ
- NAVRHOVANÁ DREVINA
- EXISTUJÚCA DREVINA

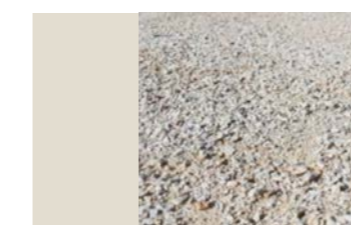
PLOCHA PARKOVACÍCH MIEST, ZATRÁVŇOVACIE TVÄRNICE

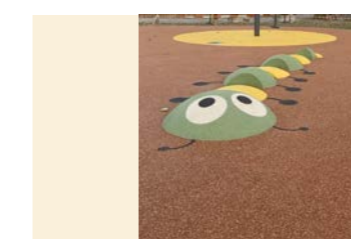
DLAŽBA PARKOVISKÁ, REZANÁ OKROVÁ PIESKOVCOVÁ DLAŽBA

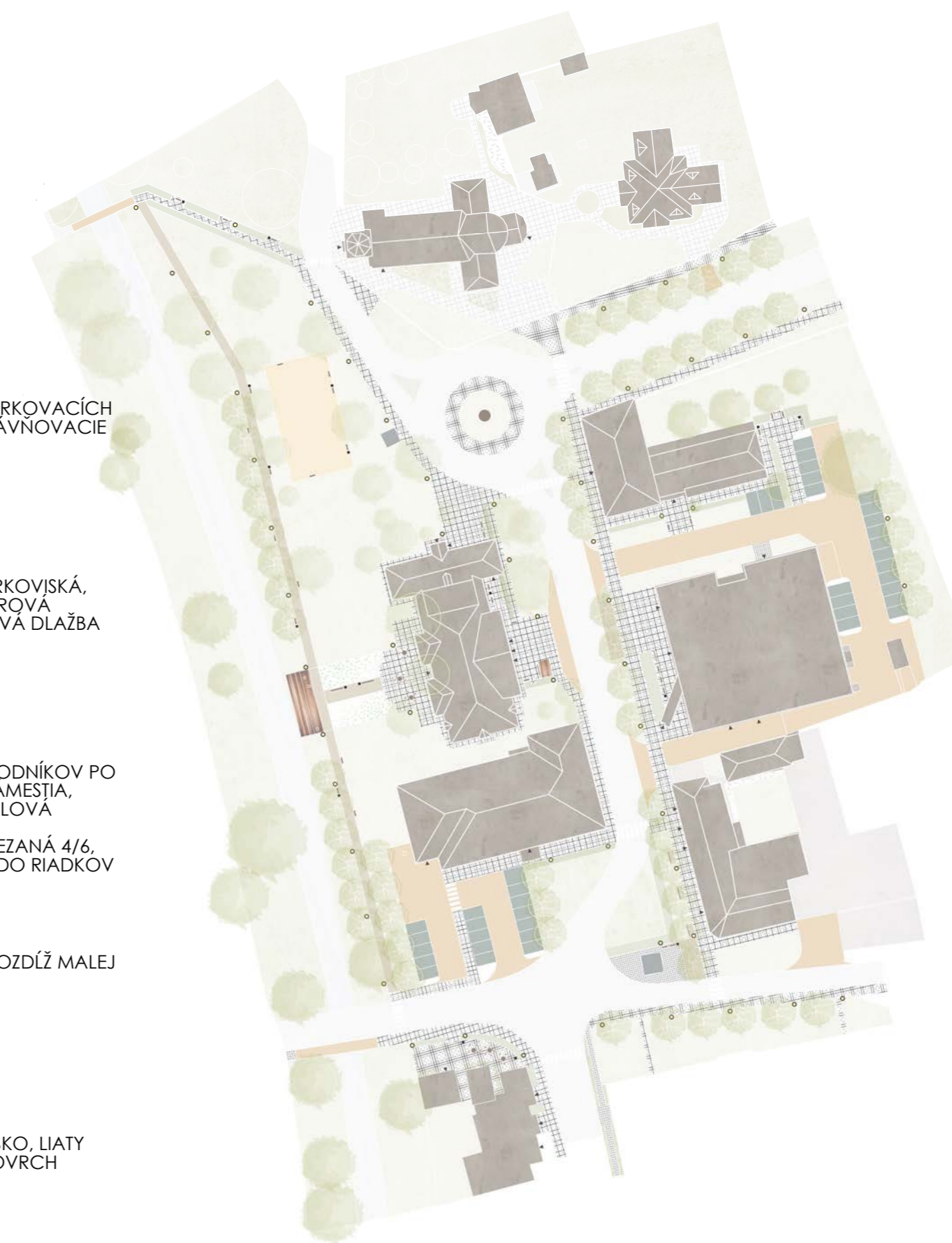
DLAŽBA CHODNÍKOV PO OBVODE NÁMEŠTIA, OKROVÁ ŽULOVÁ MOZAIKA, ŠTIEPANÁ/REZANÁ 4/6, SKLADANÁ DO RIADKOV

CHODNÍK POZDĹŽ MALEJ NITRY, MLAT

DETSKÉ IHRISKO, LIATY GUMENÝ POVRCH

1. DREVENÉ SCHODY NA SEDENIE, BREH RIEKY

2. LAVIČKY, MMCITÉ- WOODY, NOSNÁ KÓSTRA- OCEĽ, SEDADLO A OPERADLO- AGÁTOVÉ DREVO

3. AUĽOBUSOVÁ ZÁSTAVKA, PRED STARÝM KULTÚRNÝM DOMOM, MMCITÉ - GEOMERE

4. STOJAN NA BICYKLE, OPROTI OBCHODNÉMU DOMU, MMCITÉ LOTLIMIT

5. OSVETLENIE PLOCHY NÁMESTIA, THORN AERIE

6. STOLY A STOLIČKY, PRI ZMRZLINE A ZA STARÝM KULTÚRNÝM DOMOM, MMCITÉ - LAGO

7. ODPADKOVÝ KÔŠ, MMCITÉ - NANUK

8. DETSKÉ IHRISKO, HRACIE PRVKY OD FIRMY RICHTER SPIELGERÄTE, DREVO

NAVRHOVANÝ MOBILIÁR:

POČET STOJANOV NA BICYKEL: 15 KS

POČET LAVIČIEK: 30 KS

POČET SMETNÝCH KOŠOV: 17 KS

POČET POUĽIČNÝCH LÁMP: 56 KS

SÚČASNÝ STAV

PARKOVACIE MIESTA POTRAVINY 8KS+8NEOZNAČENÝCH

PARKOVACIE MIESTA KD 12KS

CESTA 7191.96m²

BETÓN 1539.03

DLAŽBA 1757.20

PIESOK 88.73

TRÁVNATÁ PLOCHA 15631.76

ZÁHON 43.68

ŠTRK 130.46

MLAT 0

ZATRÁVŇOVACIE TVÁRNICE 0

LIATY GUMENÝ POVRCH 0

NÁVRH

17KS

23KS

4372.76m²

0

DLAŽBA 1 (KOCKY) 3138.23

DLAŽBA 2 (VELKOFORMÁT.) 1778.12

0

14571.86

540.45

0

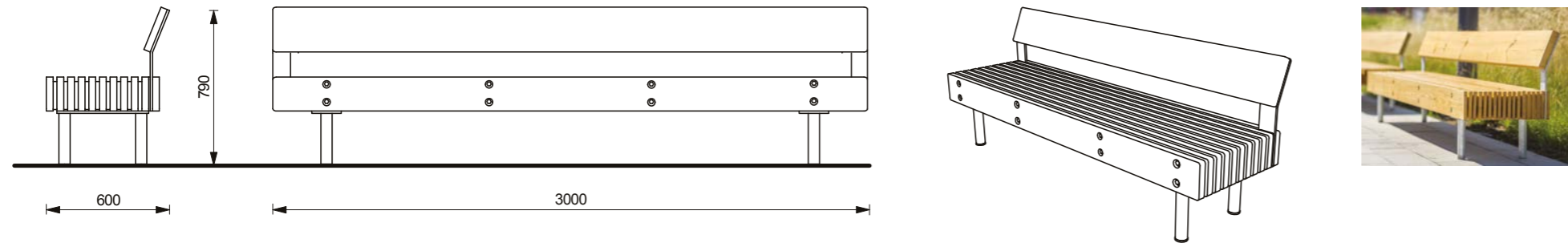
463.74

451.19

342.98

// TECHNICKÉ DETAILY MOBILIÁRU

LAVIČKA, MMCITÉ- WOODY

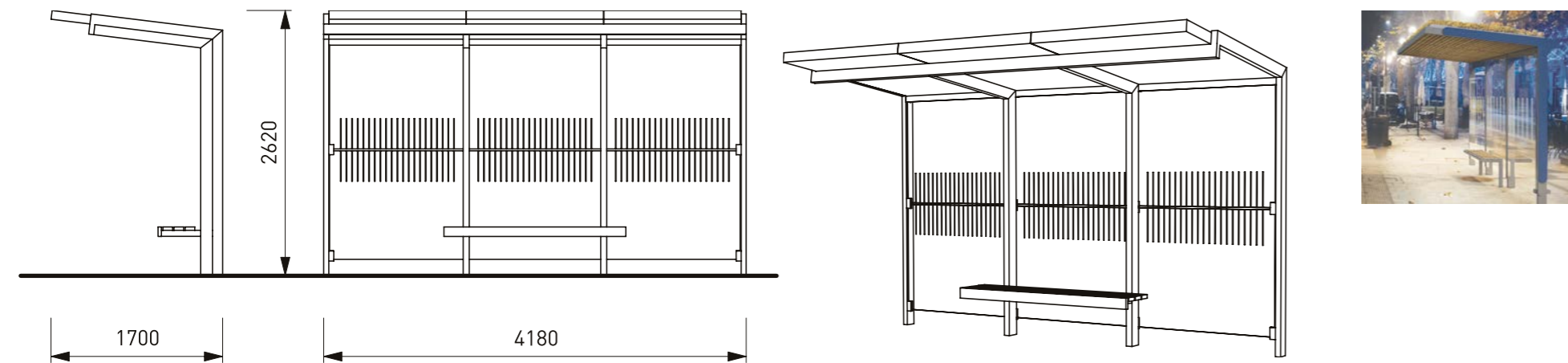

MATERIÁLY: DREVO-AGÁT OCEĽ

Lavička je tvorená masívnym roštom z drevených dosiek pevne stiahnutých antikorovými skrutkami. Mohutný blok stojí na opticky subtlých ocelových nožičkách. Operadlo tvorí jediná drevená doska na nosníkoch zo zinkovanej ocele povrchovo upravenej práškovým vypalovaným lakom. Lavička si vôbec nevyžaduje údržbu, drevo je ponechané bez akéhokoľvek náteru, je iba impregnované proti škodcom a prirodzene a krásne starne.

AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA, MMCITÉ - GEOMERE

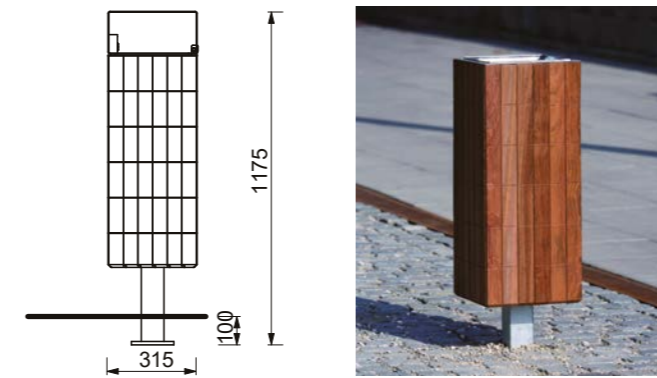

MATERIÁLY: VEGETÁCIA OCEĽ SKLO

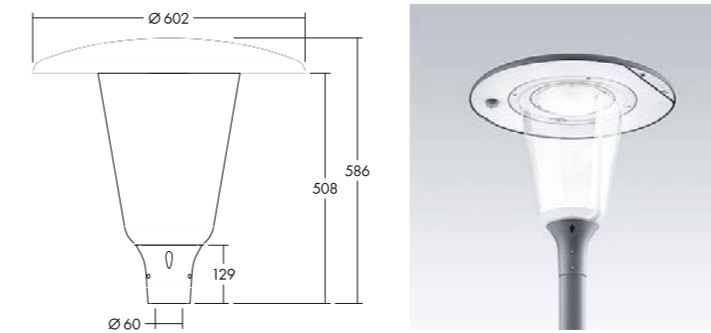
Jednoduchý modulárny systém nesie stĺpy v zadnej stene, čo umožňuje vytvárať zostavy aj bez bočných stien. Ocelová zinkovaná konštrukcia je povrchovo upravená vypalovaným lakom. Zadná stena je z kaleného skla. Integrovaná elegantná lavička s drevenými doskami je príjemným detailom, ktorý dotvára celok. Strecha je tvorená extenzívnou vegetačnou vrstvou. Zastávka disponuje možnosťou pridať nosič cestovných poriadkov.

ODPADKOVÝ KÔŠ MMCITÉ - NANUK

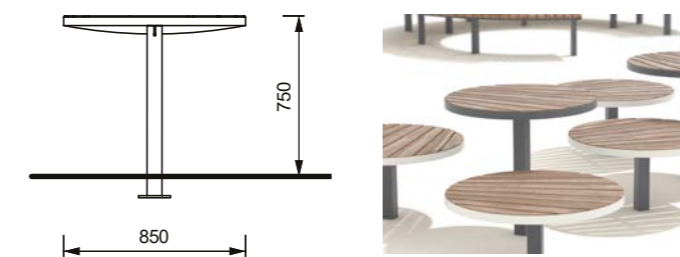
Tvarovo aj konštrukčne jednoduchý dizajn, ktorý prináša jeden z najširších radov vonkajších odpadkových košov sviežeho atraktívneho vzhľadu. Kváder, základné teleso, je umiestnené na centrálnej nohe. Jednotná ocelová zinkovaná kostra je povrchovo upravená práškovým vypalovaným lakom a nesie opláštenie z drážkovaných drevených lamiel. Tento odpadkový kôš je doplnený strieškou. Objem koša je 50 litrov.

OSVETLENIE - LAMPA THORN AERIE

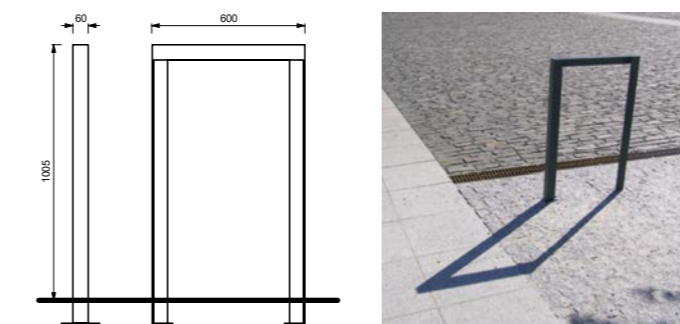
Na osvetlenie námestia bola navrhnutá stĺpiková LED lampa s nadčasovým dizajnom. Jej strieška a podstavec sú vyrobené z tlakovo odlievaného hliníka s práškovým nástrekom, ktorý je odolný voči korózii. Kryt je vyrobený z polykarbonátu s čírou povrchovou úpravou. Elektrická trieda tejto lampy je II, IP66, IK10. Rozmer lampy je Ø602 x 586 mm. Príkon svetla 39 W. Hmotnosť lampy je 11,06 kg.

VONKAJŠÍ KRHOVÝ STÔL MMCITÉ LAGO

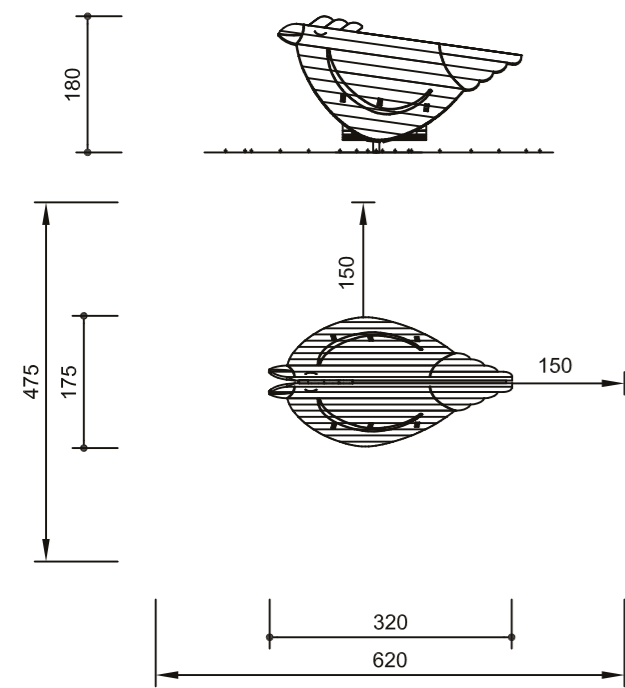
Stolové posedenie zo zadnej strany starého kultúrneho domu a pri zmrzline je navrhnuté radou kruhových stolov, ktoré nastavením svojej výšky a jednoduchým dizajnom vedia poslúžiť nielen ako stoly ale sú pohodlné aj na sedenie. Ich konštrukcia je vyhotovená z ocele a plocha na sedenie a vrchná časť stola je tvorená drevenými doskami z agátu.

STOJAN NA BICYKLE MMCITÉ LOTLIMIT

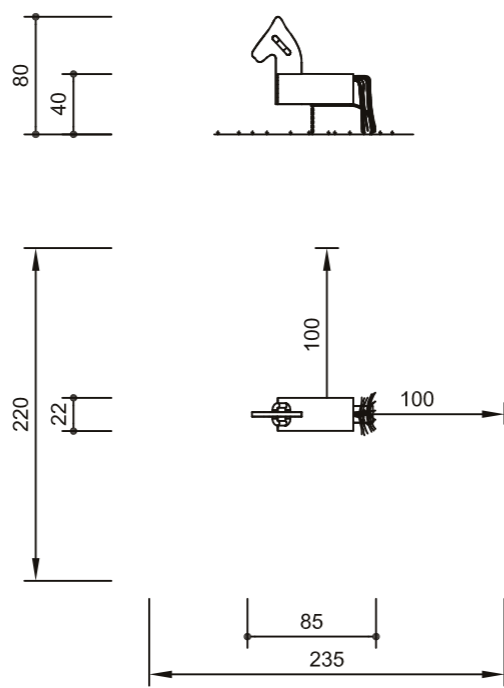
Jednoduchý stojan na bicykle vychádzajúci z radu zábradlí Lotlimit pracuje s tým najzákladnejším tvaroslovím, kombináciou L profilov, čo uľahčuje jeho zakomponovanie do akéhokoľvek projektu. Veľmi dobre komunikuje ako so súčasťou, tak i s historickou architektúrou. Zinkovaná ocelová konštrukcia je povrchovo upravená práškovým vypalovacím lakom. Ukotvenie je navrhnuté pod dlažbu so skrytými skrutkami.

KURIATKO NA LEZENIE - FIRMA: RICHTER-SPIELGERAETE

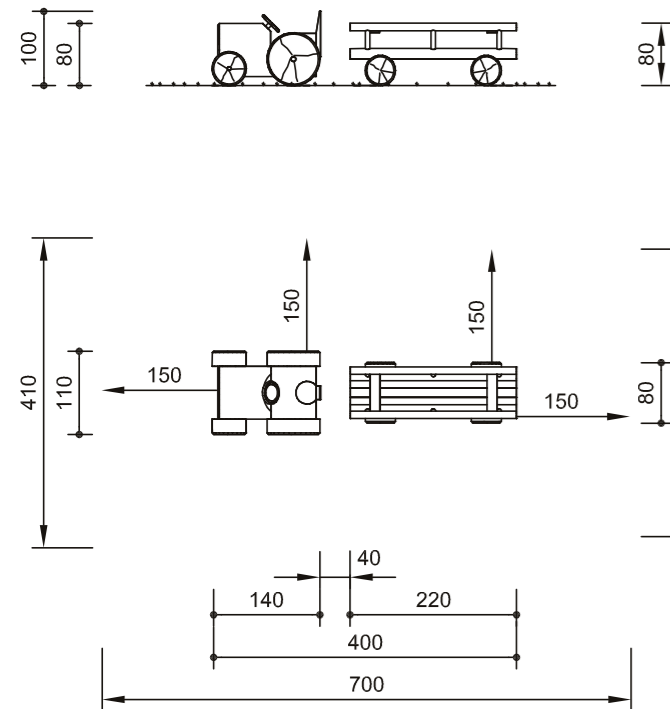
Atraktívne kúriatko vytvára zaujímavé herné prostredie. Farebný dizajn deti okamžite zaujme a láka ku hre. Kúriatko má v sebe schovanú sieť, ktorá vytvára tajné miesto na hranie.

HUPACI KONIK - FIRMA: RICHTER-SPIELGERAETE

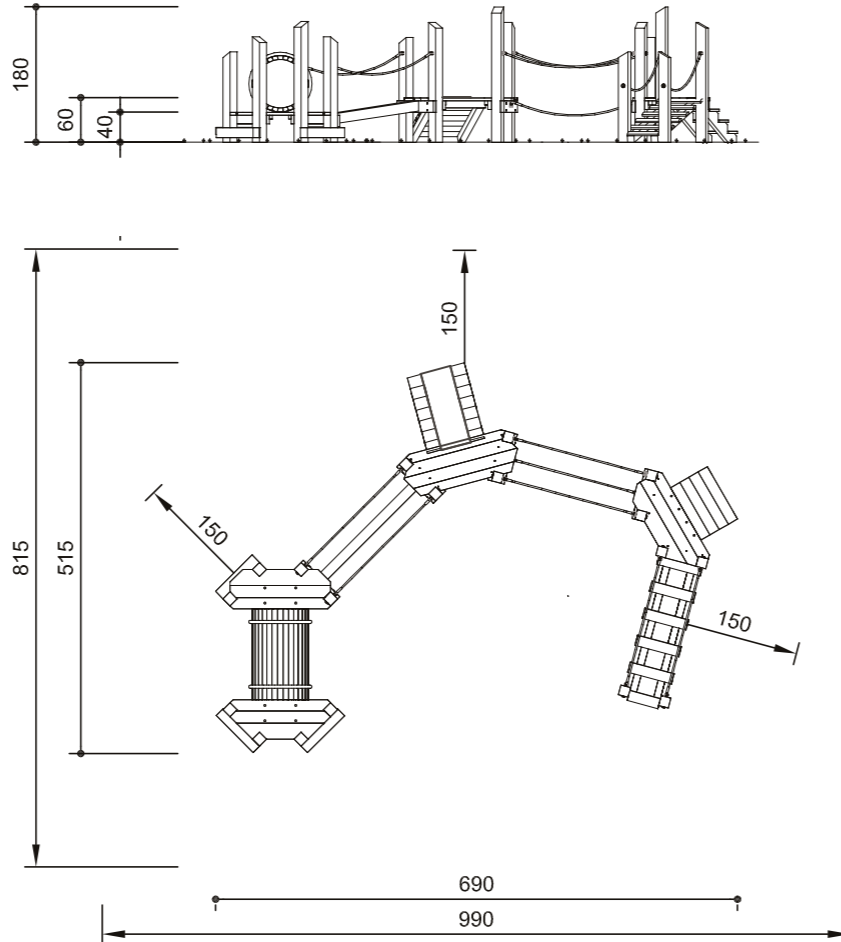
Hojdací kůň představuje hojdačku s menším kývavým pohybom. Čím väčšiu silu dieťa použije, tým viac sa koník rozžúpe.

DREVENÝ TRAKTOR - FIRMA: RICHTER-SPIELGERAETE

Drevený traktor s vlečkou je pre malé deti veľmi atraktívny. Umožňuje deťom precvičovať jednoduché pohyby pri hre a vytvára priestor pre fantáziu.

DREVENÁ STAVBA - FIRMA: RICHTER-SPIELGERAETE

Drevená stavba obsahuje rôzne prvky ponúkajúce rozmanité aktivity, ako lezenie, balansovanie a i. Je to rozsiahly prvok, čím poskytuje deťom dostatok miesta na hranie a skrývanie. Niekoľko malých ramp, plošiny, laná a priečky lákajú deti k hre.

Rozkvitnutý vidiek

Adam Baroš, 2018

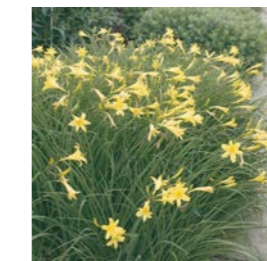
SOLITERNÉ 4%:

Centaurea macrocephala

Yucca filamentosa

Hemerocallis lilioasphodelus

SKUPINOVÉ 59%:

Anaphalis margaritacea 'Neuschnee'

Aster x frikartii 'Wunder von Stafá'

Aster dumosus 'Jenny'

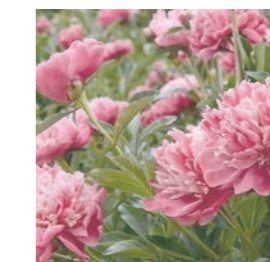
Coreopsis lanceolata 'Stentaler'

Geranium x magnificentum

Chrysanthemum coccineum 'Robinson Red'

Paeonia lactiflora 'Karl Rosenfeld'

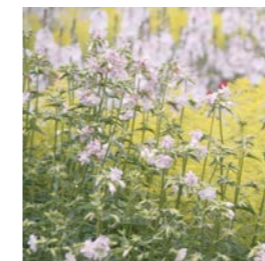

Papaver orientale 'Patty's Plum'

Rudbeckia fulgida 'Goldsturm'

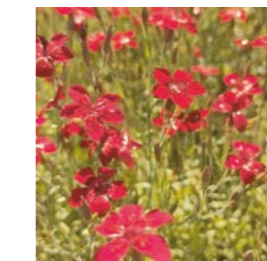
POKRYVNÉ 31%:

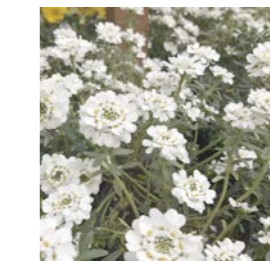
Saponaria officinalis 'Plena'

Salvia officinalis

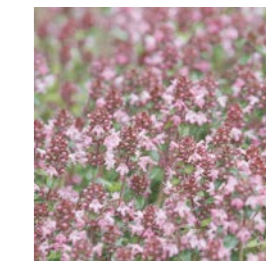
Dianthus deltooides 'Confetti Karminrosa'

Iberis sempervirens 'Snow Cushion'

Phlox subulata 'Emerald Cushion Blue'

Thymus praecox

Navrhovaná trvalková zmes je stredne vysoká, farebne pestrá, vytvorená z druhov tradične používaných na vidieku. Zmes je farebne veľmi atraktívna už na jar. V prvej polovici sezóny prevláda modrá, ružová a fialová farba, neskôr vystriedaná žltou a oranžovou, jeseň je opäť v kombináciách ružovej, doplnenej o bronzovo sfarbené olistenie pivoniek a ďalších druhov. Hustota výsadby je 9 ks/m².

TRÁVY 20%:

Festuca trachyphylla
'Dorotka' 6,5%

Festuca rubra
'Tagera' 3%

Poa pratensis
'Balin' 2%

BYLINY 52%:

Anthemis tinctoria 5%

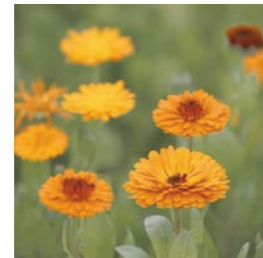

Sanguisorba minor 4%

Potentilla recta 4%

LETNIČKY 28%:

Calendula officinalis
'Plamen' 4,2%

Dimorphoteca aurantica
'Mixture' 3,2%

Coreopsis tinctoria
'Radiata Mixed' 2,5%

Kvitnúca lúka je zmes bylín od firmy /kvitnuceluky/, ktorá obsahuje 56 rastlinných druhov s názvom RONDEL. Prilákajú rôzne druhy hmyzu a úžitok z nich budú mať nielen ľudia, ale aj opelovače. Farebne veľmi pôsobivá zmes s vyšším podielom letničiek je určená do intravilánov obcí. Použitie tejto zmesi je možné v tesnej blízkosti zafazovaných miest, ako sú chodníky, lavičky, detské ihriská, cyklotrasy, kruhové objazdy a pod. Odporúčaný výsevok: 3-4 g/m².

TILIA TOMENTOSA 'BRABANT'

Drevina rodu Tilia bola navrhnutá do centrálneho stromoradia, ktoré prechádza pozdĺž celým námestím od kostola až po sochu svätca. Tento druh bol použitý pre svoj duchovný charakter a symboliku na prepojenie týchto dvoch kresťanských prvkov. Je to holandský kultivar s hustou, široko kuželovitou korunou a do špice rastúcim vrcholom. Má pevný stredný vodiaci konár a postranné konáre smerujúce nahor. Tieto sú pevnejšie ako u pôvodného druhu. Dorastá do výšky 20-25 metrov a do šírky približne 15 metrov. Je to hodnotná medonosná drevina pre včely, ako aj pre motýle.

ACER CAMPESTRE 'ELSRIJK'

Javor poľný Elsrijk je v návrhu použitý v aleji z oboch strán cesty na ulici Hlavná, na ulici Pažiť ako stromoradie a pri parkoviskách za novým kultúrnym domom a pred potravínami. Ide o kuželovitú odrodu nášho domáceho druhu javora poľného. Je to malý až stredne veľký strom dorastajúci do výšky 8-10 metrov a šírky 4-6 metrov. Má vzpriamené konáre. Listy má tmavo-zelené a menšie než pôvodný druh. Začiatkom novembra sa sfarbujú na žlté, zriedkavejšie aj na oranžové. Nenašľa ich múčnatka (hubová choroba). Je veľmi prispôsobivý. Dobre znáša pestovanie v meste a veľmi dobre odoláva vetru.

AESCULUS X CARNEA

Pagaštan bol navrhnutý na dosadbu už existujúcich pagaštanov pozdĺž rieky Malá Nitra. Tento kultivar svojim netradičným vzhľadom spestrí výsadbu pôvodných druhov a priláka návštevníkov svojou farebnosťou kvetov a dotvorí priestor z oboch strán navrhnutých drevených schodov pri rieke. Je to imponantný opadavý listnatý strom, dorastajúci do výšky 15-25 metrov. Jeho listy sú tmavozelené, lesklé, jemne zvlnené, nepravidelne dvojito pilovité. Kvitne od mája do začiatku júna. Oblubuje teplé a vlhké miesta.

// posedenie pri rieke za kultúrny domom

NÁMESTIE SV. JÁNA VŠETKÝM

Cieľom návrhu je povzniesť kvalitu verejných priestorov centra obce Veľký Kýr. Súčasný stav dopravnej organizácie poskytuje len obmedzené možnosti pre peší pohyb obyvateľov obce. Centrum sústreďuje nielen základné služby, ale aj kultúrne dianie a možnosť rekreácie pobytom v parku pri rieke. Návrh považuje za prioritu zlepšenie prístupnosti a prestupnosti jednotlivých priestorov, zároveň efektívne využitie plôch pre peších v rámci dopravného usporiadania. Vytvorením pešej zóny/ promenády/ pozdĺž námestia na strane s novým kultúrnym domom a službami sa ponúka užívateľom bezpečný priestor pre pohyb. Hranicu pešej zóny uzatvára socha sv. Jána Nepomuckého na okraji križovatky. Súčasťou návrhu je zatriktívnenie pešej zóny prostredníctvom výsadiieb vo vyvýšených trvalkových záhonoch s drevinami, ktoré zároveň slúžia bezpečnosti priestoru. Autobusová zastávka, pôvodne umiestnená na križovatke Námestia sv. Jána s Hlavnou a Mlynskou ulicou je v návrhu premiestnená pred nový kultúrny dom, za účelom koncentrovania služieb a vymedzenia plochy parku.

Na protíľahlej strane námestia je priestor pred potravinami ponechaný pôvodnej funkcii - parkovaniu. Parkovacie plochy sú členené alebo vymedzené trvalkovými záhonmi, ktoré spádovaním príľahých spevnených plôch plnia retenčnú funkciu. Riešením neprehľadného parkovania pozdĺž námestia, ktoré v súčasnom stave obmedzuje plynulý pohyb chodcov, je záchytné parkovisko, v návrhu situované za budovou nového kultúrneho domu. Parkovacie plochy sú so zámerom minimalizovania spevnených plôch navrhnuté s povrchom zatravnovacích betónových tvárnic.

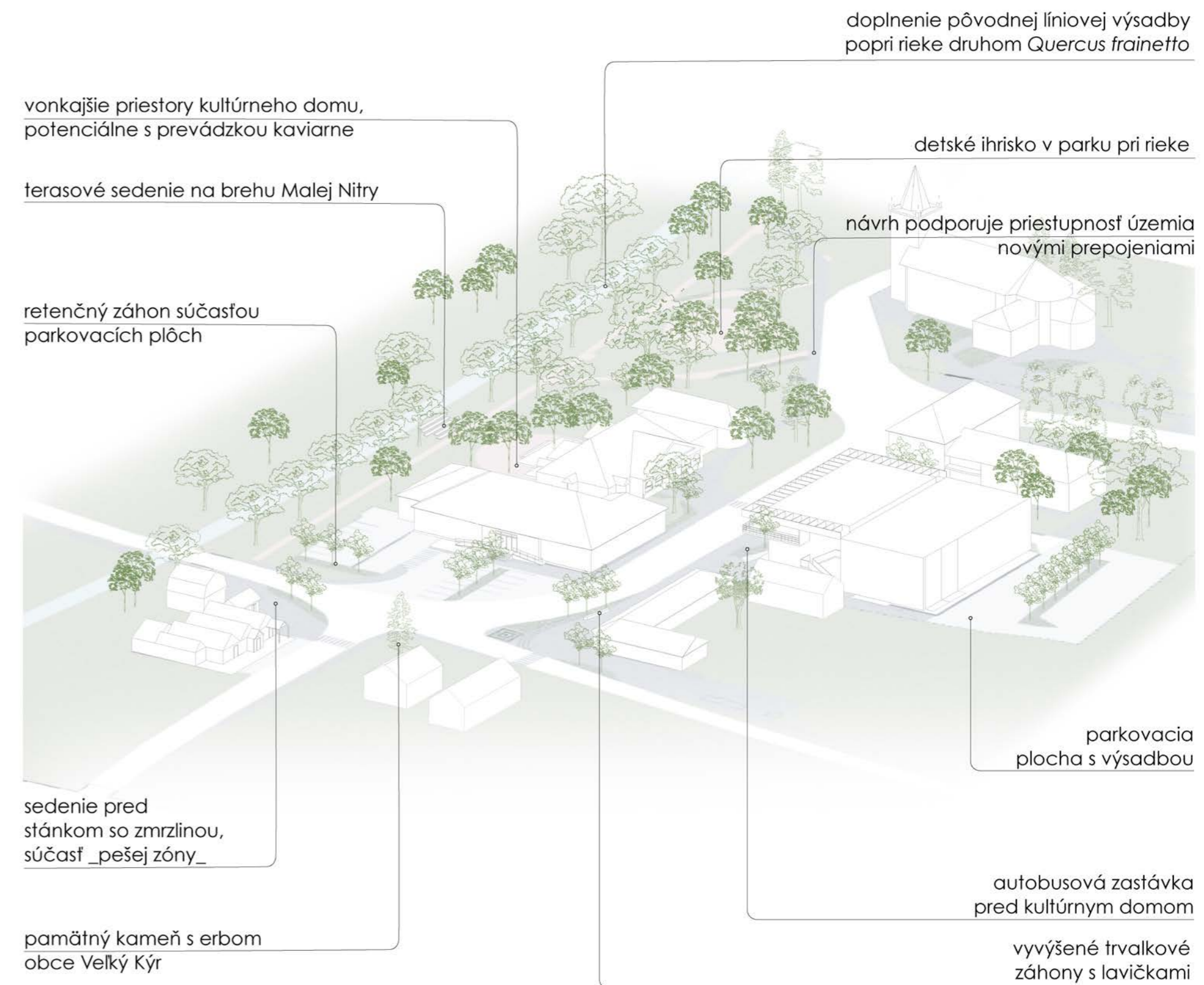
Oplotenie starého kultúrneho domu je v návrhu odstránené s cieľom organickej nadväznosti priestoru s rovnako prírodným charakterom a existujúcou výsadbou na park pri rieke Malá Nitra. Osové napojenie existujúcej terasy za starým kultúrnym domom v návrhu terasového sedenia pri rieke a rozšírenia o mlatovú plochu napĺňa potenciál tohto priestoru s výhľadom založenia prevádzky kaviarne alebo usporadúvania menších verejných podujatí. Súčasťou návrhu parkovej plochy je doplnenie komunikačných prepojení, trvalkových výsadiieb a lavičiek v priestore. Priestor detského ihriska je v návrhu ponechaný svojej súčasnej funkcii, pričom oplotenie je navrhnuté na odstránenie a mlatová plocha na zmenšenie. Socha sv. Štefana na okraji parku je sprístupnená

pokladanými kamennými šlapákmi. Do priestoru námestia a jeho okolia je v návrhu doplnených niekoľko priechodov pre chodcov, v nadväznosti na hlavné pešie komunikácie. Žiadúce je rovnako implementovať ďalšie prvky spomalenia dopravy, ako napríklad spomaľovací prah alebo zníženie rýchlosti v okolí námestia.

- EXISTUJÚCI STROM
- NAVRHNUTÝ STROM
- NÁVRH NA VÝRUB
- MALÁ NITRA
- TRVALKOVÝ ZÁHON
- TRÁVNATÁ PLOCHA
- SPEVNENÁ PLOCHA
- PARKOVACIA PLOCHA
- MLATOVÁ PLOCHA
- VSTUP DO AREÁLU
- VSTUP DO BUDOVI
- SOCHA/ PAMÄTNÍK
- POSEDENIE
- STOJANY NA BICYKLE
- LAVIČKA

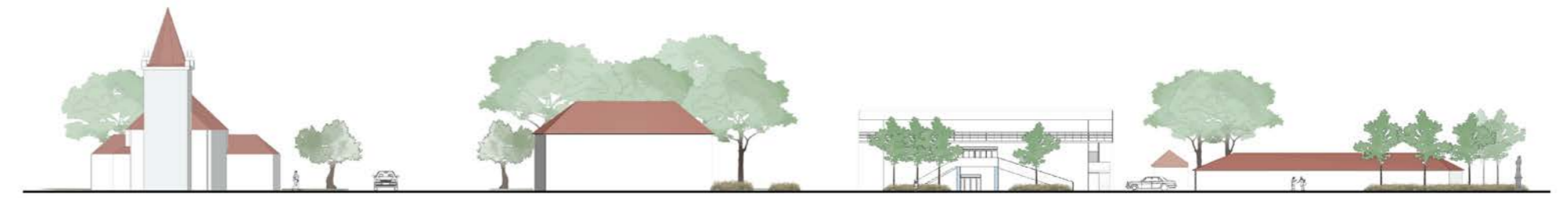

10m

REZ ULICOU PAŽIŤ, POHĽAD SMEROM NA KOSTOL

REZ NÁMESTÍM SV. JÁNA, POHĽAD SMEROM NA NOVÝ KULTÚRNY DOM

Súčasťou návrhu je doplnenie pôvodnej líniovej výsadby duba balkánskeho /*Quercus frainetto* Ten./ v parku pozdĺž vodného toku

Quercus frainetto Ten.

Navrhovanou drevinou do parku je lipa malolistá /*Tilia cordata* Mill./, ktorá je dlhovekým druhom vhodným do daných klimatických podmienok

Tilia cordata Mill.

Do výsadiel na parkoviskách a do pešej zóny je navrhnutý kultivar javora poľného 'Elegant'. Svojim vzrastom a taktiež toleranciou znečistenia a zasolenia pôdy je ideálnym druhom ku cestným komunikáciám

Acer campestre 'Elegant'

TRVALKOVÉ VÝSADBY

NAVRHNUTÝ SORTIMENT

%

SOLITÉRNE	<i>Calamagrostis x acutiflora</i> 'Overdam'	2
	<i>Calamagrostis brachytricha</i>	1
SKUPINOVÉ	<i>Aster</i> 'Moonshine'	8
	<i>Aster x frikartii</i> 'Mönch'	6
	<i>Aster novae-anglie</i> 'Purple dome'	6
	<i>Calamintha nepeta</i> 'Triumphator'	8
	<i>Echinacea purpurea</i> 'Alba'	7
	<i>Papaver orientale</i> 'Arvide'	5
	<i>Salvia nemorosa</i> 'Mainacht'	10
<i>Salvia officinalis</i> 'Purpurascens'	5	
POKRYVNÉ	<i>Anaphalis triplinervis</i> 'Silberregen'	10
	<i>Sedum</i> 'Herbstfreude'	10
	<i>Euphorbia cyparissias</i> 'Fens Ruby'	6
	<i>Gypsophila</i> 'Rosenschleier'	10
BLÚDIVÉ	<i>Centranthus ruber</i> 'Coccineus'	3
	<i>Linaria purpurea</i>	3
		ks/ 100m²
CIBULJOVINÝ	<i>Allium aflatunense</i> 'Purple sensation'	100
	<i>Crocus tommasinianus</i> 'Barrs' Purple'	500
	<i>Muscari Armeniacum</i> 'Christmas Pearl'	500
	<i>Tulipa tarda</i>	600
	<i>Tulipa praestans</i> 'Fusilier'	500

• Kvitnúci závoj - Blütenschleier – Perennemix •

VÝKAZ VÝMER

Plocha	m ²
Spevnené plochy - dlažba	3307
Nspevnené plochy - mlat	825
Zatrávňovacie tvárnice	1356
Trávnaté plochy	6976
Zmiešané trvalkové záhony	428

BETÓNOVÁ DLAŽBA

- spevnené plochy a komunikácie pre peší pohyb

MLAT

- komunikácie v parku, plochy pri lavičkách

ZATRÁVŇOVACIE TVÁRNICE

- plocha parkoviska

AGÁTOVÉ DREVO

- terasové sedenie pri rieke

MOBILIÁR

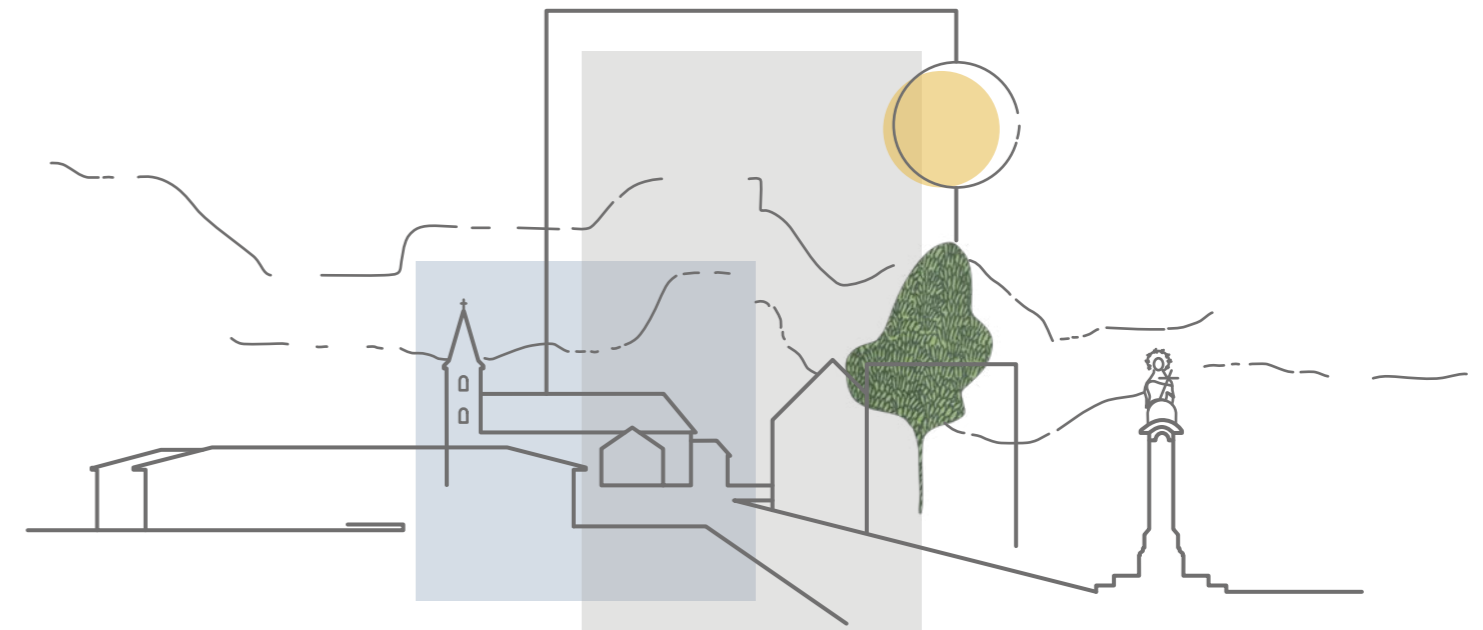
- posedenie na terase kultúrneho domu a pred predajňou zmrzliny

- lavičky lemujúce vyvýšený záhon v priestore pešej zóny

NÁMESTIE SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO

Krajinno-architektonická štúdiá námestia v obci Veľký Kýr

Návrh sa zaoberá zatriktívením a skultúrnením centrálného verejného priestranstva v obci Veľký Kýr. Cieľom návrhu je vytvoriť dôstojný a funkčný verejný priestor, ktorý obyvateľom poskytne možnosť kvalitného a bezpečného pobytu na Námestí sv. Jána Nepomuckého. Dôležitou súčasťou v rámci návrhu je dôkladná zonácia a pridelenie funkcií jednotlivým častiam riešeného priestoru. Návrh jasne vymedzuje a oddeluje plochy určené pre peších od statickej a dynamickej dopravy, prináša funkciu nevyužitým miestam a zvyšuje podiel zelene v priestore. Námestie je riešené komplexne ako celok. Priestor je rozdelený na niekoľko funkčných zón: prechodová (transportná), oddychová (rekreačná), hracia a zóna služieb. Vo vymedzených plochách v centrálnej časti námestia, ktoré tvorí križovatka pred supermarketom, sa návrh zaoberá (v ľavej časti priestoru v smere od mosta) vytvorením trhového priestoru so stánkami a jednoduchým vodným prvkom uprostred tejto plochy. Pravú časť priestoru, v ktorej sa nachádza socha sv. Jána Nepomuckého je navrhnutý široký chodník (promenáda) vedúci až k obecnému úradu. Pešie plochy týchto priestorov v návrhu tvoria dlažobné kocky a mlat. Priestor je tiež doplnený o prvky zelene v podobe trvalkových výsadiieb a drevín, ktoré budú v horúcich letných dňoch poskytovať príjemný chládok. Výsadbové plochy a plochy zelene je žiadúce využiť pre vsakovanie dažďovej vody, čo zredukuje potrebu zálievky rastlín a umožní to odvodnenie spevnených plôch počas dažďov. Nevyužitý priestor za „novým“ kultúrnym domom je v návrhu pretvorený na záchytné parkovisko s 24 normálnymi a 2 rozšírenými parkovacími miestami. Park je rozšírený smerom k ceste a po okraji doplnený chodníkom. Pôvodné oplotenie "starého" kultúrneho domu je v návrhu odstránené a autobusová zastávka je preložená oproti obecnému úradu. Mlatová plocha tvoriaca kolmicu na vodný tok je doplnená o lavičky a trvalkové výsadby a je zakončená sedením pri vode. Súčasťou priestoru parku je aj hrací prvok pre deti z prírodných materiálov a priestor pre kultúrne podujatia konajúce sa v exteriéri, ktorý nadväzuje na terasu „starého“ kultúrneho domu.

kontrast veľkej asfaltovej plochy a možnosti doplnenia zelene

NÁVRH // CELKOVÁ SITUÁCIA
// axonometria

- CESTNÁ KOMUNIKÁCIA
- CHODNÍK
- MLATOVÁ PLOCHA
- PLOCHY VEREJNEJ ZELENE
- TRVALKOVÝ ZÁHON
- VODNÝ TOK

trvalková výsadba

priechod pre chodcov

deťské ihrisko

priestor na oddych s lavičkami a trvalkovou výsadbou

sedenie pri rieke

autobusová zastávka

záchytné parkovisko; 24 parkovacích miest + 2 miesta pre hendikepovaných

rozšírený prechod cez ulicu odlišný od cesty dlažbou

priestor určený pre kultúrne podujatia v exteriéri

trvalkový záhon s pamätným kameňom

trhovisko pred supermarketom s jednoduchým centrálnym vodným prvkom

priechod pre chodcov

parkovisko pred supermarketom; 6 parkovacích miest + 1 miesto pre hendikepovaných

priestor so sochou sv. Jána Nepomuckého

priechod pre chodcov

trvalková výsadba

parkovisko; 6 parkovacích miest + 1 miesto pre hendikepovaných

ULIČNÝ PRIESTOR MEDZI "STARÝM A "NOVÝM" KULTÚRNYM DOMOM

SPRÍSTUPNENIE NÁBREŽIA MALEJ NITRY PRE ĽUDÍ

VIZUALIZÁCIA Č. 1 // pohľad na trhovisko pred supermarketom, so stromami a vodným prvkom

VIZUALIZÁCIA Č. 2 // priestor so sochou sv. Jána Nepomuckého doplnený o trvalkové výsadby

VIZUALIZÁCIA Č. 3 // park s detským ihriskom a priestorom s lavičkami

VIZUALIZÁCIA Č. 4 // sedenie pri vodnom toku

V parkovej časti námestia sa návrh zaoberá doplnením pôvodnej líniovej výsadby pagaštana konského pozdĺž Malej Nítry o druh *Aesculus x carnea* 'Briotii', nakoľko je táto odroda odolná voči ploskáčiku pagaštanovému (*Cameraria ohridella*) spôsobujúcemu predčasné hnednutie a opad listov.

Aesculus x carnea 'Briotii'

V návrhu sa počíta aj s doplnením ďalších drevín do parkovej časti. K navrhovaným druhom patrí *Carpinus betulus* L. (hrab obyčajný), zaujímavý svojou sviežozelenou farbou listov.

Carpinus betulus L.

Ďalším navrhovaným druhom je *Prunus avium* 'Plena' (čerešňa vtáčica), charakteristická svojimi plnými bielymi kvetmi, kvitnúcimi v apríli až máji. Na jeseň je zaujímavá zafarbením listov v žltých, oranžových až medeno-červených odtieňoch.

Prunus avium 'Plena'

Uličné priestory a priestory parkovísk sú v návrhu doplnené o druh *Tilia cordata* 'Rancho'. Táto odroda nášho domáceho stromu má nepravidelnú ihlanovitú korunu, dobre znáša rez a je vhodným druhom do uličných stromoradií.

Tilia cordata 'Rancho'

Druh *Tilia cordata* 'Mill' je navrhnutý ako solitér v blízkosti sochy sv. Jána Nepomuckého. V dospelosti bude strom poskytovať príjemný chládok a miesto na krátkodobý oddych, ale aj zlepšovať mikroklimu priestoru.

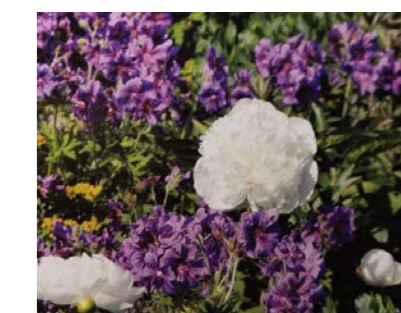
Tilia cordata 'Mill'

TRVALKOVÁ ZMES // BABIČKINA PREDZÁHRADKA

AUTOR: ADAM BAROŠ, VÚKOZ, V.V. I., PRŮHONICE

FUNKCIA RASTLÍN	MENO	%	KS/1 m ²
SOLITÉRNE 8 %	<i>Achillea</i> 'Coronation Gold'	1	5
	<i>Alcea rosea</i> 'Nigra'	1	4
	<i>Gypsophyla paniculata</i> 'Bristol Fairy'	2	3
	<i>Hemerocallis fulva</i>	2	5
	<i>Heliopsis helianthoides</i> var. <i>scabra</i>	1	3
SKUPINOVÉ 58 %	<i>Aster pyrenaicus</i> 'Lutetia'	5	7
	<i>Coreopsis verticillata</i> 'Grandiflora'	5	5
	<i>Euphorbia polychroma</i> 'Purpurea'	5	5
	<i>Geranium x magnificum</i>	4	5
	<i>Iris x germanica</i>	8	4
	<i>Kalimeris incisa</i>	5	5
	<i>Lavandula angustifolia</i> 'Hidcote Blue'	5	7
	<i>Lychnis chalcidonica</i>	4	5
	<i>Paeonia lactiflora</i> 'Duchesse de Nemours'	3	3
	<i>Papaver orientale</i> 'Turkenlouis'	4	5
	<i>Sedum telephium</i> 'Herbstfreude'	5	6
<i>Stachys macrantha</i> 'Superba'	5	5	
PÓDOPOKRYVNÉ 24 %	<i>Armeria maritima</i> 'Morning Star Deep Pink'	7	9
	<i>Bergenia cordifolia</i>	5	7
	<i>Cerastium tomentosum</i> 'Silberteppich'	4	9
	<i>Geranium x cantabrigiense</i> 'Karmina'	8	9
BLÚDIVÉ 10 %	<i>Gailardia aristata</i> 'Burgunder'	4	7
	<i>Centranthus ruber</i> 'Coccineus'	2	5
	<i>Cosmos bipinnatus</i>	2	
	<i>Zinnia elegans</i>	2	
CIBULNATÉ	<i>Allium nigrum</i>	25	9
	<i>Fritillaria imperialis</i> 'Aurora'	15	9
A HLUZNATÉ	<i>Muscari armeniacum</i> 'Siberian Tiger'	25	25
	<i>Narcissus tazetta</i> 'Geranium'	15	15
	<i>Tulipa</i> 'Golden Apeldoorn'	20	15

Na začiatku sezóny je zmes farieb ladená do svetlých, žltó-fialových tónov, neskôr prechádzajú do žltó-oranžových farieb. Na jeseň sa objavuje modrá farba.

POVRCHY

Povrchy sú v návrhu tvorené dlažobnými kockami, mlatom, pohľadovým betónom.

Dlažobné kocky sú v návrhu použité na spevnených plochách a komunikáciách určených pre peší pohyb. Mlatové povrchy sa v návrhu nachádzajú v priestoroch okolo sochy sv. Jána Nepomuckého, v mieste navrhovaného trhoviska, ale aj v parkovej časti.

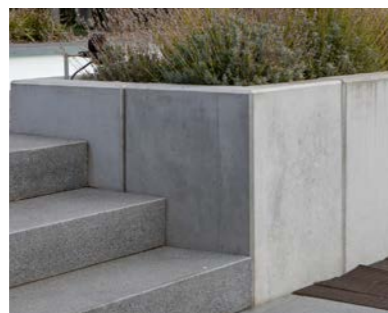
Z pohľadového betónu je navrhnuté terasové sedenie pri Malej Nitre. Sedacie časti sú doplnené o agátové drevo pre pohodlnejší pobyt. Odvádzanie dažďovej vody z nepriepustných plôch do zelene je v návrhu podporené aj nízkymi prerušenými obrubníkmi.

dlažobné kocky

mlat

pohľadový betón

nízky prerušený obrubník pre prítok vody do zelených plôch

PRVKY A MOBILIÁR

Do priestoru je navrhovaný mobiliár od firmy mmcité, vyznačujúci sa jednoduchým dizajnom a čistotou tvarov. Lavičky sú v návrhu umiestnené pozdĺž peších koridorov námestia, v parkovej časti v blízkosti detského ihriska a pozdĺž pešej komunikácie oproti kostolu, vedúcej na futbalové ihrisko.

Navrhovaný vodný prvok nachádzajúci sa v priestore trhoviska tvorí jednoduchú fontánu kruhového tvaru s výškou 0,45 m a jednou tryskou uprostred. Variantným riešením je umiestnenie vodného prvku na úroveň terénu a v čase, keď by bola fontána vypnutá, by plocha mohla slúžiť iným aktivitám.

Do priestoru detského ihriska je navrhovaný herný prvok z opracovaných drevených klad s lanami, s možnosťou preliezania a hojdania. Herný prvok ponúka firma Richter Spielgerate v rôznych veľkostných variantách.

V priestoroch pešej promenády, od sochy sv. Jána Nepomuckého až po budovu obecného úradu, sú navrhované stromy *Tilia cordata* 'Rancho' umiestnené v ochrannej mreži.

lavička EMAU (mmcité)

jednoduchý vodný prvok // variant

drevený herný prvok s lanami

mreža ku stromom ARBOTTURA (mmcité)

PARKOVANIE

// 36 parkovacích miest
+
4 miesta pre hendikepovaných

DLAŽBA

// 3250 m²

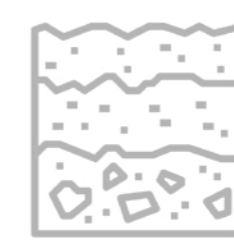
TRVALKOVÉ ZÁHONY

// 190, 5 m²

PRIECHOD PRE CHODCOV

// 4 priechody + 1 rozšírený medzi kultúrnymi domami

MLAT

// 1000 m²

NAVRHOVANÉ DREVINY

// 39 ks

LAVIČKY

// námestie sv. Jána Nepomuckého - 4 ks
pred kultúrnymi domami - 2 ks
park - 13 ks
+
sedenie pri rieke

NÁMESTIE SV. JÁNA VO VEĽKOM KÝRE
krajinná architektonická štúdiá obecného námestia

Už na prvý pohľad je riešené územie v obci Veľký Kýr z urbanistického hľadiska zanedbané a dlhšiu dobu mu nebola venovaná potrebná pozornosť. Automobilová, cyklistická a pešia doprava sú v rámci územia riešené veľmi živelné a neusporiadane. Vnesenie pokoja, bezpečnosti a zvýšenie vizuálnej hodnoty priestoru sú preto hlavným zámerom návrhu.

Filozofia návrhu je najviac badateľná na spájajúcej ulici oboch námestí, kde sme sa vhodne snažili obmedziť priestor prechodu automobilov a vytvoril tak zdieľaný systém dopravy. Obmedzenie priestoru vizuálne ale aj odporučne núti vodičov pri prechode ulicou spomaliť. Myšlienka spomalenia je vnesená aj na oba konce tejto ulice ktorá je na oboch stranách ukončená kruhovým objazdom. Kruhové objazdy sú jedným z najbežnejších urbanistických nástrojov, ktoré do iest vnášajú systematický a pokojnejší dopravný systém. Novými impulzmi obohatený park motivuje obyvateľov tráviť viac času pod korunami jeho stromov a už pri prechode tiahlou centrálnou uličkou parku taktiež spomaliť a vychutnať si okolie a pokoj.

V pôdorysnom návrhu tvoria ťažiskové body kruhové línie na oboch stranách dominantnej spájajúcej ulice, ktorá tvorí zároveň vizuálnu pohľadovú os na kostol. Z centra kruhového objazdu pri kostole je vynesena ďalšia línia, ktorá tvorí dominantný oblukový chodník naprieč celou parkovou plochou.

Život riešeným lokalitám sme sa snažili vniesť prostredníctvom revitalizovaného parku, doplneného o atraktívne detské hracie prvky a mlatové plochy obohatené o lavičky a esteticky pôsobiace kvetinové záhony. Bližšie k vodnej hladine rieky, pozýva obyvateľov navrhované betónové sedenie v kaskádovitom umiestnení. Kultúrny život obyvateľov sa môže odohrávať na novej stretávacej ploche pred pódium s prestrešením, ktoré bude doplnené o stále sedenie.

VEGETAČNÉ ÚPRAVY

V neposlednom rade bola v návrhu s cieľom skvalitnenia riešených

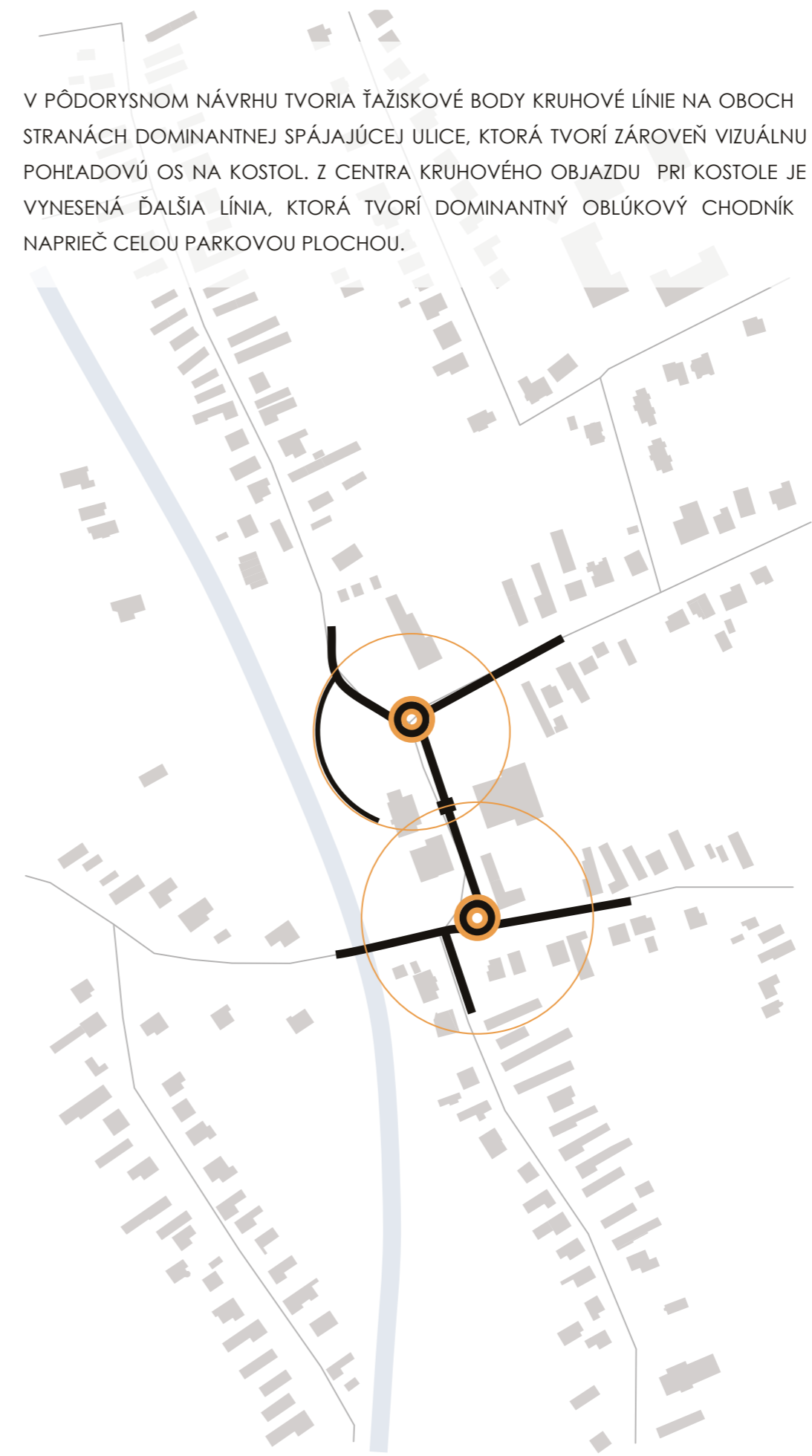
priestorov zeleň braná do úvahy ako jeden z dominantných faktorov hodnoty verejných priestranstiev. Pre vytvorenie nových hodnotnejších vegetačných skupín a pásov bolo nutné odstrániť alej vedúcu po oboch stranách Hlavnej ulice. Sanované stromy budú nahradené vhodnejšou výsadbou listnatých a ovocných drevín, ktoré majú vo vidieckom priestore svoje opodstatnenie. Rovnako tak budú nahradené ihličnaté solitérne dreviny lemujúce výhľady na kultúrny dom. Náhradou za ne, budú listnaté vzrastlejšie druhy líp a javorov. Nové navrhované druhy: *Tilia cordata* 'Rancho', *Tilia cordata* L., *Quercus robur* 'Concorda', *Pyrus calleryana* 'Chanticleer', Jablň okrasná 'Eleyi', *Acer campestre* L., *Betula pendula* 'Roth'.

Pre farebné dotváranie priestoru a lepší estetický zážitok z pobytu na námestiach aj transportných častiach medzi nimi sme do priestorov pre záhony ale aj do nádob navrhli jednotnú extenzívnu trvalkovú zmes "Rozkvitnutý vidiek". Extenzívna trvalková zmes je farebne atraktívna počas celej doby kvitnutia. V prvej polovici obdobia nakvitania prevláda fialová, ružová a modrá farba, v strede kvitnutia sú farby vystriedané žltou a oranžovou farbou. Jesenné kvitnutie sa nesie v ružovo-bronzových kombináciách.

ZELENÉ PARKOVANIE

Reorganizáciu si vyžadovala aj statická doprava, ktorá je návrhom logickejšie usporiadaná a doplnená o kolmé aj pozdĺžne parkovacie miesta, taktiež o miesta pre imobilných užívateľov. Počet parkovacích miest bol celkovo rozšírený z pôvodných cca 37 na navrhovaných 98 jednotlivých parkovacích státí, ktoré by mali zvládnuť aj väčšie akcie konajúce sa v kultúrnom dome alebo novonavrhovanom amfiteátri. S ohľadom na mieniace sa podmienky klímy sme ako podkladový materiál parkovísk volili namiesto nepriepustného betónu porézny, priepustný materiál - drenážny betón, ktorý bude pravidelne členený retenčnými záhonmi doplnenými o drevitú vegetáciu druhu *Acer platanoides* 'Parkway'.

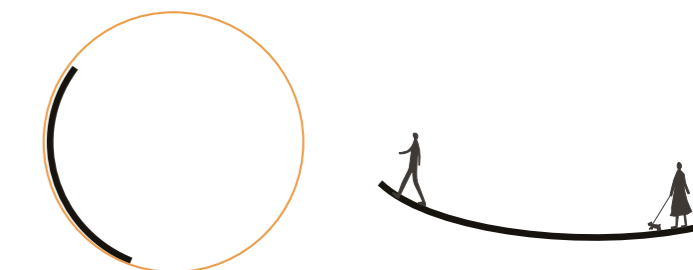
V PÔDORYSNOM NÁVRHU TVORIA ŤAŽISKOVÉ BODY KRHOVÉ LÍNIE NA OBOCH STRANÁCH DOMINANTNEJ SPÁJAJÚCEJ ULICE, KTORÁ TVORÍ ZÁROVEŇ VIZUÁLNU POHLADOVÚ OS NA KOSTOL. Z CENTRA KRHOVÉHO OBJAZDU PRI KOSTOLE JE VYNESENÁ ĎALŠIA LÍNIA, KTORÁ TVORÍ DOMINANTNÝ OBLUKOVÝ CHODNÍK NAPRIEČ CELOU PARKOVOU PLOCHOU.

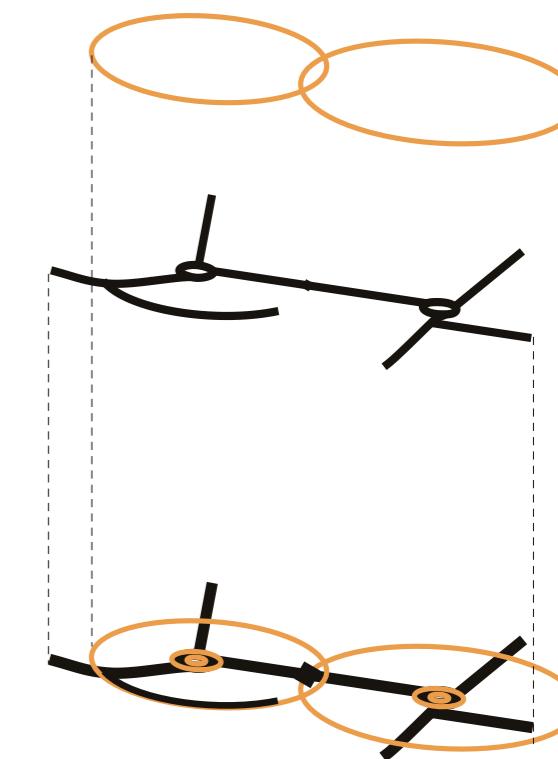
SPOMALENIE PRECHODU ÁUT ÚZEMÍM

SPOMALENIE PRECHODU CHODCOV CEZ PARK

SPOMALENIE

FUNKČNÉ DOPLNENIE PRIESTORU OKOLO KAMEŇA S ERBOM O DREVENÉ LAMELY NA SEDENIE A ATRAKTÍVNEJŠIU VÝSADBU

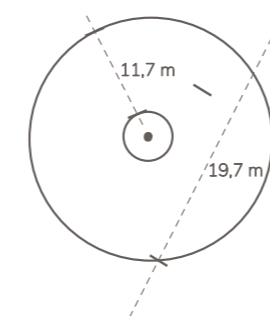
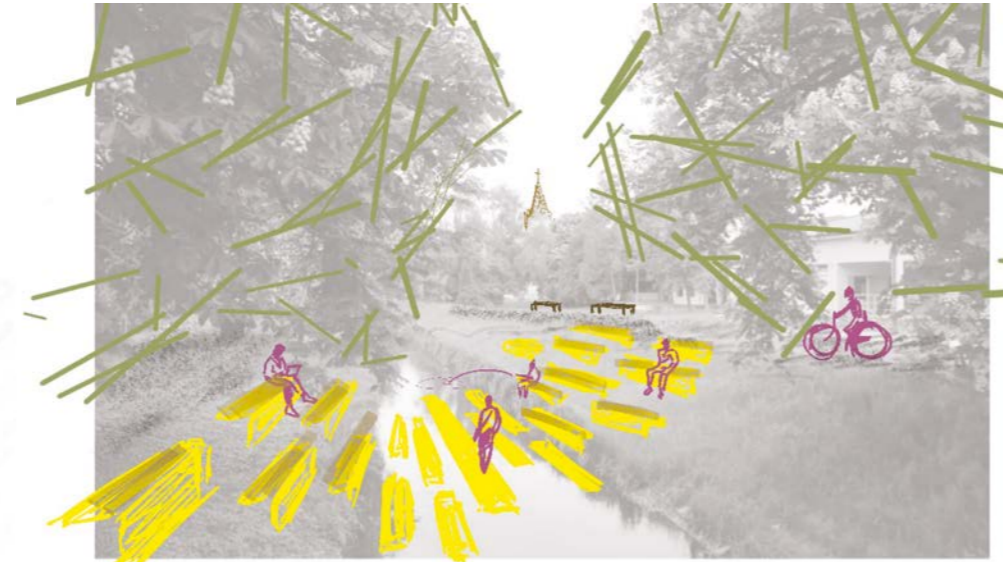

ZAKTRATÍVNEIE OKOLIA STÁNKU SO ZMRZLINOU S DOPLNENÍM O PARKOVACIE MIESTA A STOJANY NA BICYKLE

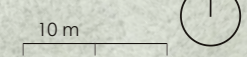
VYBUDOVANIE KRHOVÉHO OBJAZDU PRE ZVÝŠENIE BEZPEČNOSTI NA NÁMESTÍ SV. ŠTEFANA

PODPORENIE POHLADU NA KOSTOL A MOŽNOSTI RELAXAČNO-REKREAČNÉHO VYUŽITIA RIEKY

- BUDOVY
- CESTNÁ KOMUNIKÁCIA
- SPEVNENÉ PLOCHY A CHODNÍKY
- MLAT
- TRÁVNATÁ PLOCHA
- ZELENÁ STRECHA
- KVTINOVÉ ZÁHONY
- PARKOVISKO
- NAVRHOVANÉ STROMY
- EXISTUJÚCE STROMY
- SEDENIE K PÓDIU
- LAVIČKY
- DETSKÉ IHRISKO
- EXTERIÉROVÉ SEDENIE
- PRECHOD PRE CHODCOV
- SEDENIE VO SVAHU
- PREDAJNÉ STÁNKY
- KAMEŇ S ERBOM VEĽKÉHO KÝRU
- SOCHA SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO

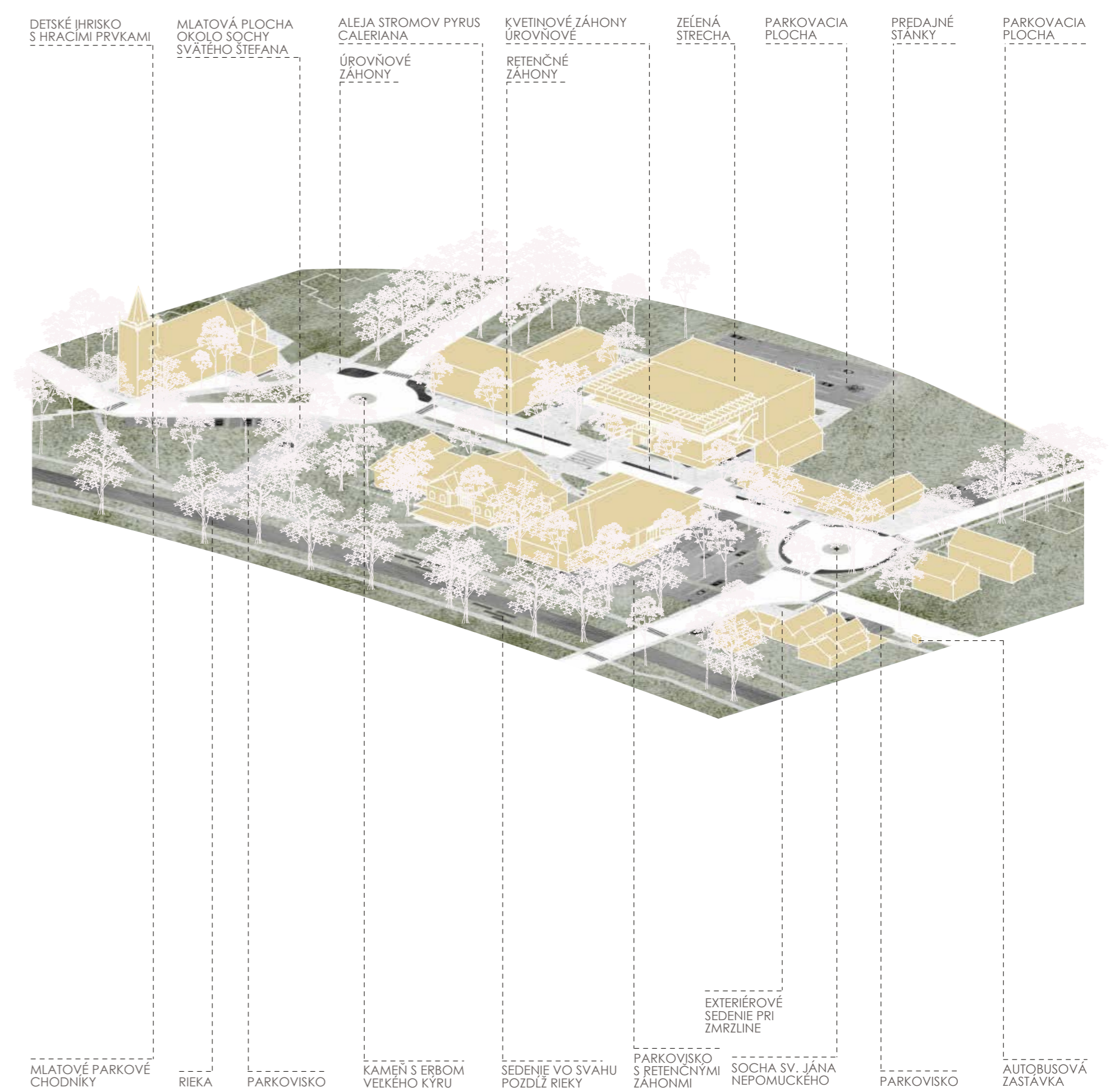

// PÔDORYSNÉ ZOBRAZENIE

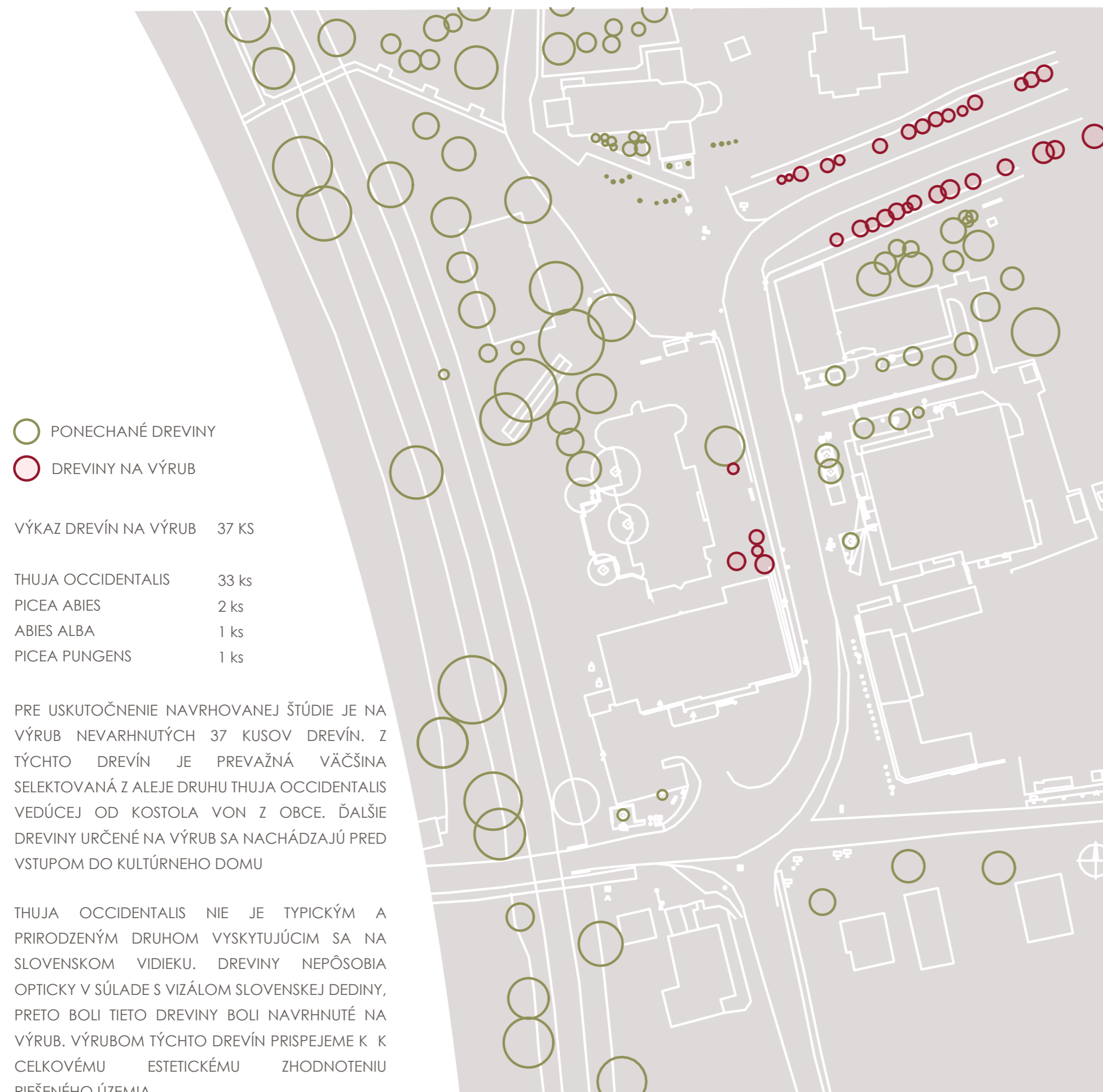

- ALEJA PYRUS CALERIANA
- DETSKÝ HRACÍ PRVOK
- PARKOVISKO
- DETSKÝ HRACÍ PRVOK
- KAMEŇ S ERBOM VEĽKÉHO KÝRU
- MODELOVANÉ DETSKÉ IHRISKO
- POBYTOVÝ PRIESTOR V OKOLÍ SOCHY
- PARKOVISKO
- RETENČNÝ ZÁHON
- ZELENÁ STRECHA
- TRVALKOVÝ ZÁHON
- SEDENIE VO SVAHU
- PARKOVISKO S RETENČNÝMI ZÁHONMI
- PREDAJNÉ STÁNKY
- EXTERIÉROVÉ SEDENIE PRI ZMRZLINE
- AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA

// NÁVRH - CELKOVÁ SITUÁCIA

- DETSKÉ IHRISKO S HRACÍMI PRVKAMI
- MLATOVÁ PLOCHA OKOLO SOCHY SVÄTÉHO ŠTEFANA
- ALEJA STROMOV PYRUS CALERIANA
- ÚROVŇOVÉ ZÁHONY
- KVETINOVÉ ZÁHONY ÚROVŇOVÉ
- RETENČNÉ ZÁHONY
- ZELENÁ STRECHA
- PARKOVACIA PLOCHA
- PREDAJNÉ STÁNKY
- PARKOVACIA PLOCHA
- MLATOVÉ PARKOVÉ CHODNÍKY
- RIEKA
- PARKOVISKO
- KAMEŇ S ERBOM VEĽKÉHO KÝRU
- SEDENIE VO SVAHU POZDĽ RIEKY
- PARKOVISKO S RETENČNÝMI ZÁHONMI
- EXTERIÉROVÉ SEDENIE PRI ZMRZLINE
- SOCHA SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO
- PARKOVISKO
- AUTOBUSOVÁ ZASTÁVKA

V návrhu bola s cieľom skvalitnenia riešených priestorov braná do úvahy zeleň ako jeden z dominantných faktorov hodnoty verejných priestranstiev. Pre vytvorenie nových hodnotnejších vegetačných skupín a pásov bolo nutné odstrániť aleju vedúcu po oboch stranách Hlavnej ulice. Sanované stromy budú nahradené vhodnejšou výsadbou listnatých a ovocných drevín, ktoré majú vo videickom priestore svoje opodstatnenie. Rovnako tak budú nahradené ihličnaté solitérnedreviny lemujúce výhľad na kultúrny dom. Náhradou za ne budú listnaté vzrastlejšie druhy líc a javorov.

Náš domáci opadavý strom, pestovaný v parkoch, záhradách a stromoradiach najmä pre jej malé súmerné listy a liečivé kvety, ktoré sú bohatým zdrojom peľu a nektáru pre včely.

Odroda nášho domáceho stromu s nepravidelnou ihlanovitou korunou, vhodná aj do na chudobných pôd.

Okrasná jablň s červenými kvetmi a karmínovo-červenými okrasnými listami.

Patrí medzi svetlomilné a polotienne dreviny, ktorý je odolný voči suchu, taktiež dobre odoláva nízkym teplotám a znečistenému ovzdušiu a je nenáročný na pôdu.

Oblúbený, opadavý široko stĺpovitý alebo kužeľovitý, elegantný strom so štíhlymi previsnutými tenkými konárkami.

Kvitnúce stromy s krásny... jesenným sfarbením listia, od začiatku do prostriedku jari tvorí súkvetia bielych kvetov.

TRVALKOVÁ ZMES ROZKVITNUTÝ VIDIEK AUTOR: ADAM BAROŠ, VÚKOZ, V.V. I., PRŮHONICE

FUNKCIA RASTLÍN	MENO	%	KS/1 m ²
SOLITÉRNE 4 %	<i>Centaurea macrocephala</i>	1	5
	<i>Hemerocallis liliostrata</i>	2	3
SKUPINOVÉ 59 %	<i>Anaphalis margaritacea</i> 'Neuschnee'	5	9
	<i>Aster x frkartii</i> 'Wunder von Stafa'	5	5
	<i>Aster dumosus</i> 'Jenny'	6	7
	<i>Coreopsis lanceolata</i> 'Sterntaler'	4	5
	<i>Geranium x magnificum</i>	4	5
	<i>Chrysanthemum coccineum</i> 'Robinson Red'	5	7
	<i>Iris x germanica</i> 'Undulata', l. pallida	8	4
	<i>Paeonia lactiflora</i> 'Karl Rosenfeld'	3	3
	<i>Papaver orientale</i> 'Patty's Plum'	5	5
	<i>Rudbeckia fulgida</i> 'Goldsurm'	6	5
	<i>Saponaria officinalis</i> 'Plena'	4	5
	<i>Salvia officinalis</i>	4	5
PŮDOPOKRYVNÉ 31 %	<i>Dianthus deltooides</i> 'Confetti Karminosa'	7	6
	<i>Iberis sempervirens</i> 'Snow Cushion'	8	9
	<i>Phlox subulata</i> 'Emerald Cushion Blue'	8	5
	<i>Thymus praecox</i>	8	9
BLÚDIVÉ 6 %	<i>Aquilegia vulgaris</i> - zmes farieb	1	7
	<i>Digitalis purpurea</i>	2	6
	<i>Lychnis coronaria</i>	2	5
	<i>Malva sylvestris</i>	1	5
CIBULNATÉ A HLUZNATÉ	<i>Crocus</i> 'Fusco Tinctus'		25
	<i>Fritillaria imperialis</i> 'Aurora'		9
	<i>Muscari armeniacum</i>		25
	<i>Lilium candidum</i>		9
	<i>Tulipa</i> 'Oxford'		15

CHARAKRETISTIKA

Stredne vysoká, farebne pestrá trvalková zmes tvorená rastlinným materiálom tradične pestovaným na vidieku. Zmes je farebné veľmi atraktívna už v období kvitnutia. V prvej polovici sezóny prevláda modrá, ružová a fialová farba, neskoršie vystriedaná veselšou žltou a oranžovou, jeseň je opäť v kombinácii ružovej doplnené o bronzovo sfarbené olistenie pivoniek a ďalších druhov. Trvalky môžu byť doplnené o tradičné, nenáročné letničky ako napr. mesiačik lekársky (*Calendula officinalis*), čeruškaa (*Nigella damascena*), čínska astra (*Callistephus chinensis*) a iné, ktoré sa vysádzajú prvú jar po výsadbe. Vhodné je preferovať druhy, ktoré sa dokážu v ďalších rokoch samovoľne presievať a doplniť letnú sezónu o ďalší kvitnuci efekt. Hustota výsadby je 9 ks/m².

ÚDRŽBA

Štandardná údržba s požiadavkou na ručné zostrihanie šaljvie v apríli a nepokosenie juky, ostatné rastliny možno zostrihávať v predjarí menšou mechanizáciou. Pokiaľ sa použijú letničky, je vhodné podporiť ich presiatie, prípadne cielene dosádzať. Je potrebné kontrolovať vhodné množstvo orlíčku, ktoré sa dobre presieva.

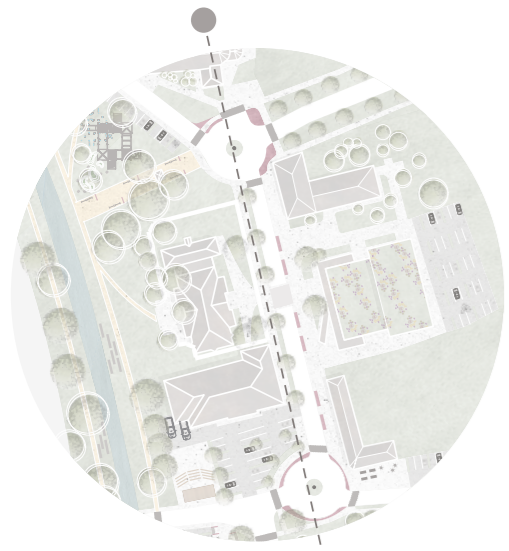

POVRCH PARKOVIŠK

S ohľadom na meniace sa podmienky klímy sme ako podkladový materiál parkovišok volili namiesto nepriepustného betónu porézny-priepustný materiál. Drenážny betón, ktorý bude pravidelne členený retenčnými záhonmi s doplnenými o drevitú vegetáciu druhu *Acer platanioides* 'Parkway'.

BIORETENČNÝ ZÁHON

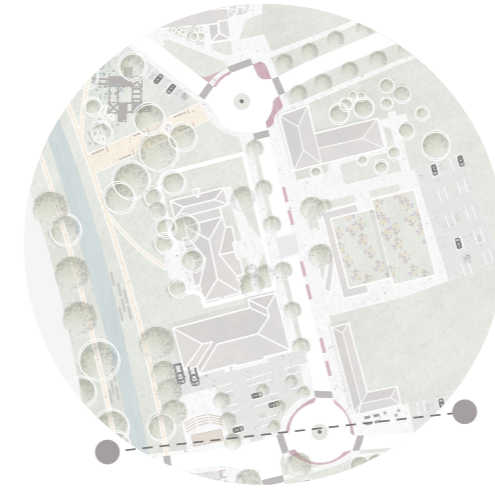
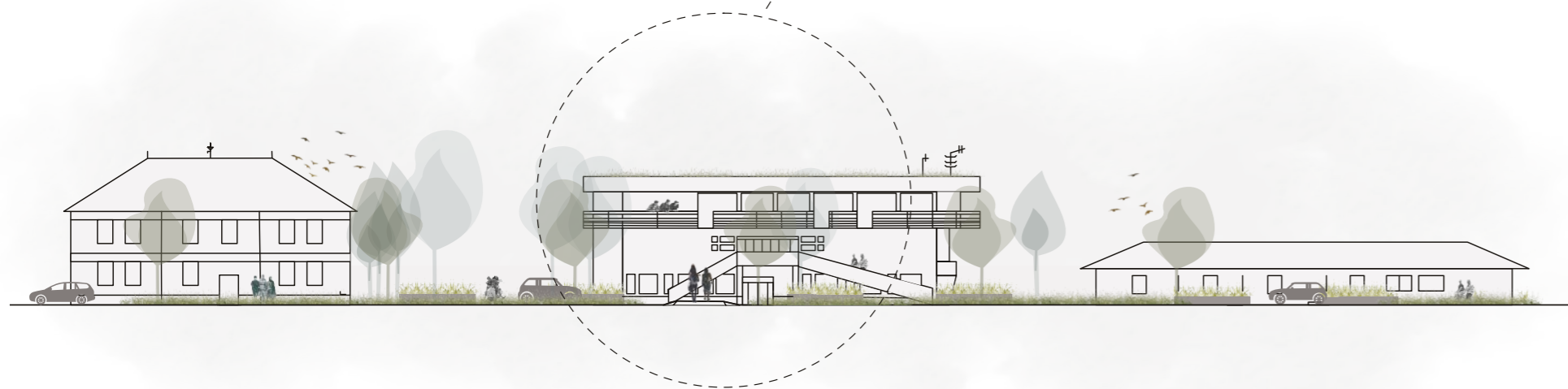
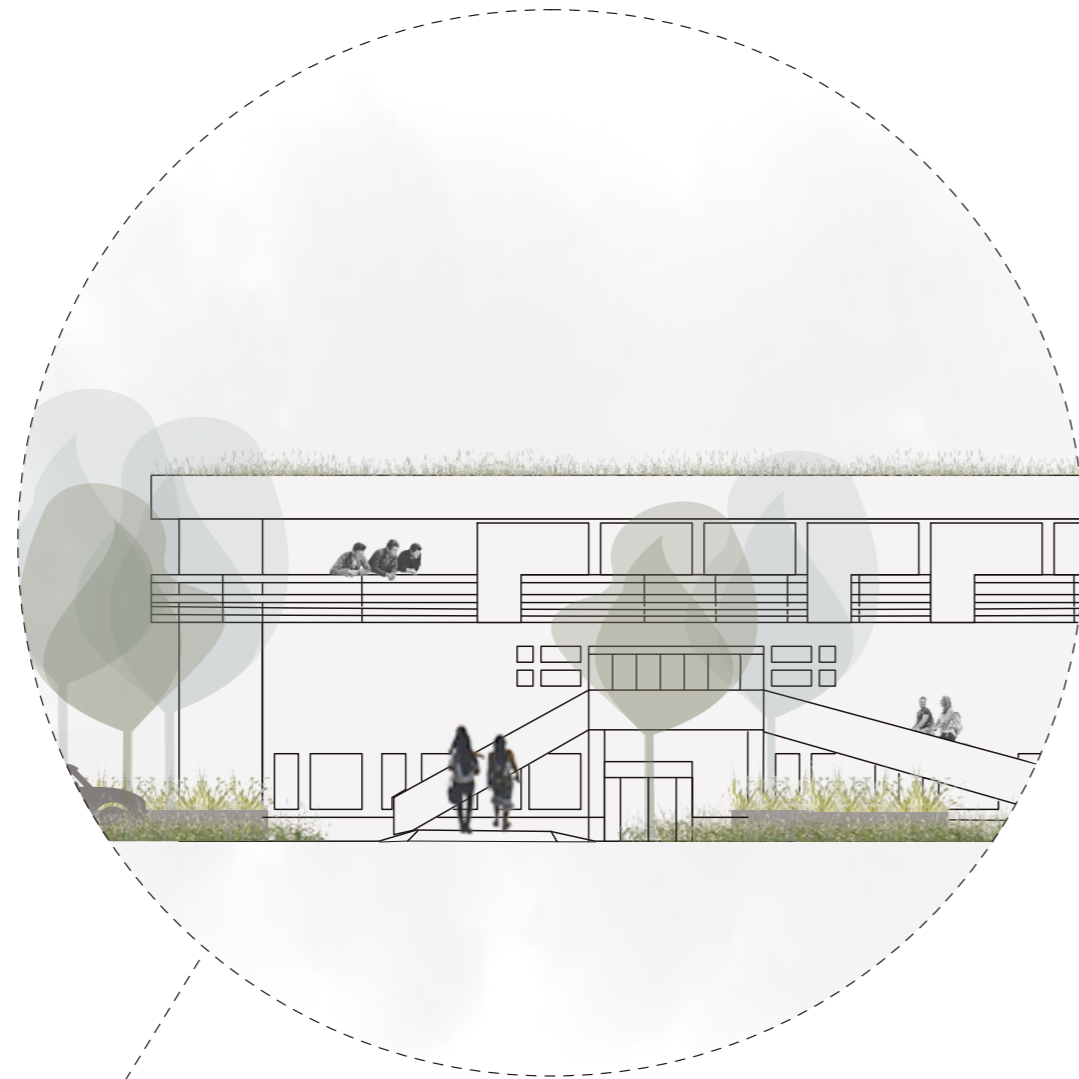
Princíp bioretenčného záhona spočíva v správnej úprave terénu a v použití vhodného rastlinného materiálu. Základom je nadimenzovanie svahu a jednotlivých vrstiev bioretenčného záhona: vrstva hrubého štrku (30 cm), vrstva drobného štrku (8 cm), vrstva piesku (15 cm) a samotný substrát (50 cm). Dôležité je aj vyspádovanie drenážnej plochy (parkoviško) k záhonu a k výrezu v obrubníku, ktorým sa zrážková voda dostane do záhona. Vstupný otvor je vhodné doplniť vrstvou kameňov, ktoré bránia erózií pôdy. Pri správnom výbere rastlín a navrhnutí záhona by mala zrážková voda vsiaknuť do 24 hodín. Do bioretenčného záhona sa okrem trvaliek vysádzajú aj listnaté stromy, ktoré taktiež využívajú zrážkovú vodu pre svoj rast.

REZ A-A'

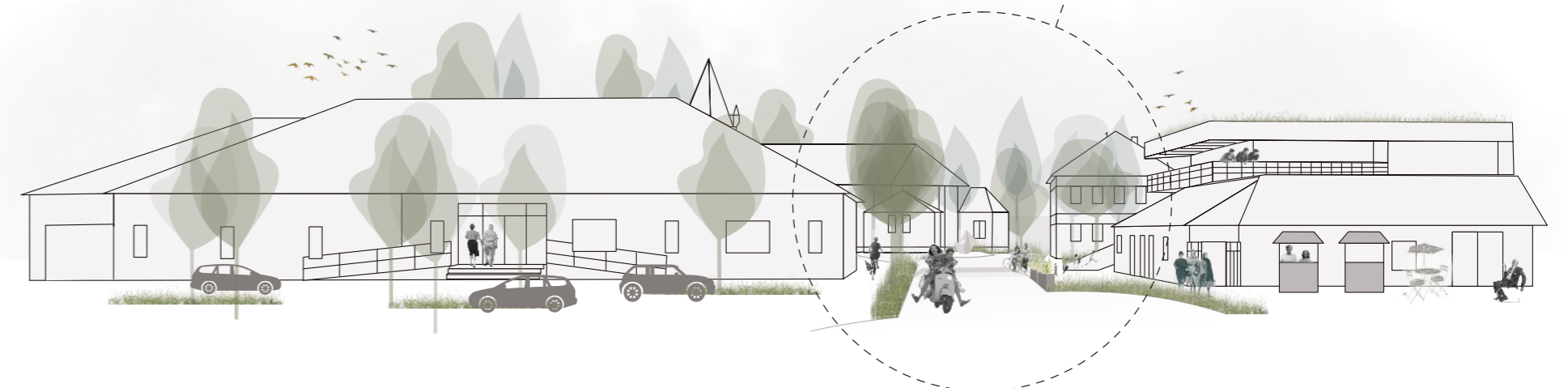
LÍNIA REZU VEDENÁ CEZ ĽAVÚ STRANU CESTY, ODKIAL JE ZRETELNE VIDIET ALEJOVÚ VÝSADBU DREVÍN V RETENČNOM ZÁHONE MEDZI CESTOU A CHODNÍKOM PRE PEŠÍCH.

V REZOPOHĽADE SÚ ZOBRAZENÉ RETENČNÉ ZÁHONY AKO AJ TRVALKOVÉ VÝSADBY V KVEŤINÁČI. NA STRECHE STARÉHO KULTÚRNEHO DOMU JE ZOBRAZENÁ NAVRHOVANÁ ZELENÁ STRECHA.

REZ B-B'

LÍNIA REZU VEDENÁ SKRZ CELÝ KRUHOVÝ OBJAZD, KDE JE POHĽAD SMEROVANÝ NA ULICU, KTORÁ SPÁJA NÁMESTIE SV. ŠTEFANA A NÁMESTIE SV. JÁNA NEPOMUCKÉHO. TÁTO ULICA JE ZÁROVEŇ HLAVNOU POHĽADOVOU OSOU NA KOSTOL.

// betónové sedenie umožňujúce prístup k Malej Nitre, pokryté drevenými lamelami

// mlatová plocha v parku so sochou sv. Štefana

// navrhovaný kruhový objazd na Námestí sv. Štefana, s osadeným pamätným kameňom uprostred

// ZDROJE A POUŽITÁ LITERATÚRA

ONLINE ZDROJE

HAINC, Jaromír et al. *Metodika plánování veřejných prostranství malých obcí*. Praha: České vysoké učení technické. 59 s. ISBN 978-80-01-06818-2

Velký Kýr [online]. 2021. Dostupné z: <http://velkykyr.sk/>

POUŽITÉ MAPOVÉ PODKLADY A MATERIÁLY

Historický mapový portál Mapire.eu (<https://mapire.eu/en/browse/country/>)

- Mapa Európy v 18. storočí - 1. vojenské mapovanie Habsburskej ríše (1763 - 1787)

- Mapa Európy v 19. storočí - 2. vojenské mapovanie Habsburskej ríše (1806 - 1869)

Historická ortofotomapa Slovenska (1950) (<http://mapy.tuzvo.sk/hofm/>)

Geografický a kartografický ústav Bratislava - Geoportál (<https://zbgis.skgeodesy.sk/>)

- Základná mapa ZB GIS, Kataster nehnuteľností (register C, E; listy vlastníctva, ortofoto vrstva)

Geografický a kartografický ústav Bratislava - archív

- Historická mapa obce Veľký Kýr, 1891

Mapy Google (2021) (<https://www.google.sk/maps>)

Mapy CZ (2021) (<https://sk.mapy.cz/>)

Open Street Map (2021) (<https://www.openstreetmap.org/>)

OBRAZOVÉ PRÍLOHY

HISTORICKÁ ANALÝZA

zdroj: <https://www.d,r,b,nth.com/hu/gyors,rveres/333/k,tegori,k~Kepesl,pok/Felvidek~1000007/Ny-itr,n,gyker-N,gyker-Velky-Kyr-Rom,i-k,tolikus-templom,-,kulturh,zz,l-Nyitr,-folyo-Pleb~II1862864/>

zdroj: <https://www.vtedy.sk/regulacia-rieka-nitra-zitava>

POUŽITÉ FOTOGRAFIE

zdroj: doc. Ing. Attila Tóth, PhD., Bc. Andrea Varga

